

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА

Книга Педагогика

Том 113

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTY OF EDUCATION

Education

Volume 113

СТУДЕНТСКИ ОБРАЗОВАТЕЛНО-КОНСУЛТАТИВЕН
МЕЖДУНАРОДЕН СЕМИНАР КАТО МЕХАНИЗЪМ ЗА
СТИМУЛИРАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО
И НА АКАДЕМИЧНАТА АВТОНОМИЯ

ЯНА РАШЕВА-МЕРДЖАНОВА, МОНИКА БОГДАНОВА,
ИЛИАНА ПЕТКОВА, ВЛАДИСЛАВ ГОСПОДИНОВ*

***Резюме.** Навършиха се 10 години, откакто екипът от учебно научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“ към Факултета по педагогика реализира първия студентски обучителен семинар. От учебната 2009/2010 до сега той се провежда ежегодно, развива се като идея и се дообогатява. Сега той вече се е утвърдил като иновативна и ефективна форма на академична комуникация между преподаватели, администрация и студенти, като път за стимулиране на студентската креативност и инициатива. Настоящата студия има за цел не само да представи еволюционното развитие на идеята, тематичното разнообразие и резултатите от ценностно осмисляне от самите студенти, но и да бъде своеобразен принос в обобщаването и споделянето на значими и ценни артефакти за този и подобни механизми на живот във факултета. Чрез представянето и анализа на такива факултетски инициативи се пазят не само неговата история, но се утвърждават традиции и се гради бъдеще.*

***Ключови думи:** висше образование, студенти, обучителен семинар, академична автономия, кариерно развитие.*

* merdjanova@fp.uni-sofia.bg, m.bogdanova@fp.uni-sofia.bg, i.petkova@fp.uni-sofia.bg, v.gospodinov@fp.uni-sofia.bg

STUDENT EDUCATION AND CONSULTATIVE INTERNATIONAL SEMINAR AS A MECHANISM FOR PROMOTING THE QUALITY OF TRAINING AND ACADEMIC AUTONOMY

Yana Rasheva-Merdzhanova, Monika Bogdanova, Iliana Petkova,
Vladislav Gospodinov

Abstract. *It has been 10 years since the team of the Scientific Research Laboratory for Experimental and Professional Pedagogy "Prof. Dr. Peter Noykov" at the Faculty of Pedagogy realized the first student training seminar. From the academic year 2009/2010 to the present, it is held annually, developed as an idea and enriched. It has now established itself as an innovative and effective form of academic communication between teachers, administration and students, as a way to stimulate student creativity and initiative. The purpose of this study is not only to present the evolutionary development of the idea, the thematic diversity and the results of the students' values, but also to make a unique contribution to the generalization and sharing of significant and valuable artifacts for this and similar mechanisms of life in the faculty. By presenting and analyzing such faculty initiatives, not only its history is preserved, but traditions are established and a future is built.*

Key words: *higher education, students, educational seminar, academic autonomy, initiatives, career development.*

Въведение

От академичната 2009/2010 година във Факултета по педагогика на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ започва реализирането и утвърждаването на традиция за ежегодни обучително-консултативни студентски тридневни изнесени семинари. Те се организират от екип към Учебно-научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“. Възможностите и функциите на този семинар за стимулиране на качеството на обучението, на професионалната подготовка на студентите и на академичната автономия във Факултета по педагогика са **обект** на настоящото студийно изследване.

Развитието на методологическото, предметно-дейностното, организационно-технологичното, продуктовото и ресурсното равнища на семинара са **предмет** на ретроспекциите, анализите и прогнозите.

Целта е не просто да се опише един няколкогодишен утвърден механизъм на общуване и взаимодействие между академичните общности. Студията вижда своя смисъл и принос в обобщаването, методологическото осмисляне, прогностичното конструиране на по-нататъшното развитие, споделянето на значими и ценни артефакти за този и подобни механизми на факултетски живот, имащи ефект върху повишаването на качеството на обучението и на академичната автономия.

Задачите имат интердисциплинен и многостепенен характер:

1. *На теоретическо равнище да се систематизират методологическите основи, принципите и мисията на семинара.*

2. *В историографски контекст, да се впишат в историческата традиция на дейност на учебно-научните лаборатории в българските университети и да се открие приносът на проф. д-р Петър Нойков.*

3. *Да се представи дейността през годините на УНЛ „Проф. д-р Петър Нойков“.*

4. *В технологично-дейностен контекст, да се изведат предимствата и възможностите на тази интегрирана форма на академично взаимодействие за повишаване на качество на обучението, за професионално стимулиране на студентите, за развитие на студентската автономия не само в контекста на Факултета по педагогика, но като ползи в общоуниверситетски национален и международен контекст.*

5. *В неформален културен план, да се изследват и разкрият възможностите на семинара като специфична форма тип сплотяване на екип (т.нар. тимбилдинг) във формално/неформален контекст.*

Задачите са изкристализирали и реализирани последователно през всичките 10 години от стартиране на инициативата по идейния проект на Яна Рашева-Мерджанова; обединяват усилията на разнообразната квалификация на организационния екип на семинара и на авторския екип на студията.

Изследването се посвещава на 150 години от рождението на проф. д-р Петър Нойков (1868–1921), патрон на Лабораторията, първият български професор по педагогика и основоположник на учебните лаборатории в българското висше образование. Съпътстващо изследването се посвещава и на 10 години, откакто екипът от Учебно-научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“ към Факултета по педагогика реализира първия студентски обучителен семинар, който се утвърди като традиционно, но и иновативно събитие в академичния календар на Факултета по педагогика и на Университета.

Основните методи на изследване, рефлексии и продуциране през годините обхващат:

- Целево моделиране и пълно технологично проектиране на семинара;
- Историографско изследване на учебно-научните лаборатории и на УНЛ „Проф. д-р Петър Нойков“;
- Конструирание и стандартизиране на циркуляционни основни документи за семинара (инструктаж, програма, протокол);
- Моделиране на Кариерния център към УНЛ и постепенното му отделяне като самостоятелно звено;
- Продуктови методи – създаване на Летописна книга на семинара;
- Фотографски методи и създаване документален архив на семинара;

- Анкетен метод, проведен през академичната учебна 2017/2018 година, за оценъчното мнение на участниците в семинара (студенти и докторанти);
- Количествена обработка на анкетните данни и качествен анализ на Летописната книга.

Първа част*

Учебно-научна лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф.д-р Петър Нойков“

Петър Михайлов Нойков е роден на 27 април 1868 г. в гр. Ямбол. По време на Освободителната война е взет да помага в канцеларията на руски офицери, макар и 9-годишен. Още ученик, взема участие в Сръбско-българската война (1885) и след това завършва Сливенската гимназия и започва работа като учител, въпреки че все още е ученик. През 1888 г., когато е създадено Висшето педагогическо училище (от 1904 г. университет), учи в седми клас в Пловдивската гимназия, откъдето е изключен поради участие в ученически бунтове, и матурата, която е необходимо да положи, за да завърши средно образование, я полага през 1888 г. като частен ученик в Софийската държавна класическа гимназия (известна още като Първа софийска класическа мъжка гимназия, Първа мъжка гимназия и др.). През същата година се завръща в Ямбол, където е назначен за учител в две училища в продължение на две години. Продължава като учител в София в периода 1890–1893 г. През 1893 г. заедно с други учители е изпратен в Швейцария от Министерството на народното просвещение на IX курс за учители по ръчна работа в основните училища. След това заминава за Германия и учи в Лайпциг, Берлин и отново в Лайпциг, където завършва специалност Философия и педагогика. Преподават му именити учени като създателя на науката психология В. Вундт, а така също Фридрих Паусен, Макс Десоар, Йоханес Фолкелт (естетик-неокантианец) и др. В Лайпциг защитава през 1898 г. дисертация на тема: „Принципът на активност в педагогиката на Жан-Жак Русо“. Същата година се завършва в България. Учител е в Богословското училище в Самоков и след това в Софийската мъжка гимназия (Проф. Петър Михайлов Нойков 1868–1988. 120 години от рождението. Библиографска справка. Съст. Д. Димовска и Т. Богданова. Ямбол, 1988, 3–4; Алманахъ на Софийския университет Св. Килиментъ Охридски. Животописни и книгописни сведения за преподавателитѣ. За петдесетгодишнината на Университета 1888–1939. (Съст. Михаил Арнаудов). С., 1940, с. 423).

От 1 декември 1899 г. е командирован от Министерството на народното просвещение да преподава педагогика във Висшето училище, където през

* Автори – доц. д-р Владислав Господинов (историческата част за проф. д-р Петър Нойков и лабораторията до средата на ХХ в.) и доц. д-р Моника Богданова (за съвременното устройство и функциониране на УНЛ „Проф. д-р Петър Нойков“).

следващата 1900 г. е избран и на 1 септември е назначен за редовен доцент в Катедрата по педагогия (педагогика) в Историко-филологическия факултет с хабилитационен труд на тема: „За психологическия характер на йезуитското образование“, а встъпителната му лекция е „Общочовешко и народно образование“. Владее писмено и говоримо немски, френски, английски и руски език и посещава Париж, Лондон, Оксфорд, Брюксел, запознавайки се на място с педагогическата практика. Убеден е, че педагогическата наука трябва да служи не за печалба или друго, а „за да се обогатяват и украсяват децата с нея“. От 1 април 1905 г. е назначен за извънреден професор в Катедрата по педагогика, на която е ръководител от 18 септември 1910 г. (когато е назначен за редовен професор) до 1 декември 1920 г., когато е освободен от длъжност поради заболяване. Декан е на Историко-филологическия факултет през академичните учебни 1911/1912 и 1914/1915 г. Петър Нойков става **първият български професор по педагогика**. Участва в конкурса с основен научен труд „Педагогията на Л. Н. Толстой“, който представлява първото научно произведение на български език по тази проблематика [<http://noykov.com/noikov.html> към 18.11.2019 г.].

Поради всеотдайността в научните си дирения и работата си със студентите, поради изтощителните часове работа (понякога без ползване на годишен отпуск) и вероятно още причини, проф. П. Нойков получава силна анемия през 1917 г., а ранната смърт на две от децата му (Ангел и Иван умират съответно на 8 и 6 г. през 1918 г.) и скръбта по тях допълнително утежнява здравословното му състояние. През април 1919 г. лекарите установяват туберкулоза в напреднала форма. В началото на академичната 1918/1919 г. престава да чете лекции поради здравословните проблеми. Професор Нойков остава на трудов договор до 1 декември 1920 г., когато едва на 52-годишна възраст и след 21 години в Университета е освободен по негово желание поради болест. Малко след напускането на Университета проф. Петър Нойков умира на 18 август 1921 г. в Панагюрище. Това е родният град на съпругата му Зорка Джуджева-Нойкова – учителка, завършила социални науки в Лозана, Швейцария. През същата година умира и третия им син (Венцислав) (Рошманова, М., 1987: 29–31).

„Проф. Нойков **чете лекции по**: обща педагогия, възпитание, гимназиална дидактика, методика на гимназиалното обучение с училищни упражнения, педагогията на Ж-Ж. Русо и семинар по тълкуване на Ж.-Ж. Русо, обучение по природо-математическите дисциплини, история на новата педагогия, педагогиката на XVIII и XIX в., нравствено възпитание в средните училища, активно образование в новата педагогия, гимназиално обучение, немско образование, история на новата педагогия, хуманитарно обучение, английско образование, обща теория на обучението, история на българското образование, образование на характера, въведение в експерименталната педагогия и дидактика, детска психология, гимназиална дидактика, ходегетика, училищна организация и управление, училищни упражнения, експериментално-педагогически упражнения, специални

експериментално-педагогически упражнения, педагогически упражнения, педагогически семинар по „Велика дидактика“ на Я. А. Коменски, семинар по тълкуване на Й. Ф. Хербарт „Обща педагогика“, семинар по „Мисли върху възпитанието“ на Дж. Лок. **Основни публикации:** „Няколко думи по народното образование в България“ (1887), „Учение за активното образование“ (1906), „Поглед върху развитието на българското образование до Паисия“ (1925, посмъртно издадена), „Поглед върху развитието на българското образование от Паисия до края на XIX в. (1926, посмъртно издадена)“ (Чавдарова, А., 2011: 230.

Проф. Петър Нойков със съпругата си Зорка Джуджева-Нойкова и първородния им син Ангел (вляво)

Портрет на проф. д-р Петър Нойков – патрона на лабораторията (вдясно)
(Фотографии: Педагогическо хранилище)

През 1906 г. проф. П. Нойков и неговият асистент Н. Алексиев създават Учебно-изследователската лаборатория към „Катедрата по педагогика“ в тогавашния Историко-филологически факултет. Тя е първата в Софийски университет и единствената в България учебно-изследователска лаборатория. От учебната 1907/8 година тя фигурира в Разписа на лекциите на Софийски университет.

Съществуват данни, че през 1943 г. временно е преместена в гр. Пирдоп поради бомбардировките над София, след което отново се връща в Университета. След този период липсват документи за нейното развитие. Последният ѝ ръководител е бил проф. Димитър Кацаров и през 1948 г. е закрыта по идеологически съображения.

През 1994 г. проф. Доно Василев защитава необходимостта от възстановяване дейността на Лабораторията и тя отново започва своята дейност. През 2004 г. се създават и Център по професионално и кариерно развитие и

Учебно-научна лаборатория по експериментална и професионална педагогика (<https://unlab-rnoikov.org/> към 10.02.2020 г.).

На заседание на Факултетския съвет на Факултета по педагогика, проведено на 15.01.2008 г., се взема решение за утвърждаване на проф. д-р Петър Нойков за патрон на Центъра по професионално и кариерно развитие и Учебно-научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика с ръководител проф. д-р Яна Рашева-Мерджанова. През 2015 г. двете звена се разделят, за да очертаят специфичните полета, но екипът работи в тясно сътрудничество – ръководител на центъра става доц. д-р Моника Богданова. Обособяват се основните функционални полета на дейности със значение за общо факултетското развитие: Кариерен център (р-л доц. д-р Богданова), Алумни сектор (р-л доц. д-р Илиана Петкова), Менторство (с екипно ръководство), Педагогическо хранилище (р-л доц. д-р Владислав Господинов), Клуб „Креации“ (р-л проф. д-р Яна Рашева-Мерджанова и доц. д-р Владислав Господинов).

Входът на Учебно-научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“ и Центъра по професионално и кариерно развитие в Кампус „Изток“, бл. I, каб. 517 с табелите преди (горе) и от 2019 г.

Цели и дейности

- Обезпечаване обучението по широк кръг дисциплини в контекста на професионално ориентиране, образование, развитие на студентите в специалностите Педагогика, Неформално образование и Социални дейности на Факултета по педагогика (бакалавърско, магистърско и докторантско равнище, редовна и задочна форма на обучение) чрез:

- ✓ професионално ориентиране и консултиране;
- ✓ професионална и експериментална педагогика;
- ✓ професионално и кариерно развитие;
- ✓ професионално ориентиране и кариерно развитие на хора „в риск“;
- ✓ неформално образование в академична среда;
- ✓ връзка с пазара на труда;
- ✓ стажове и доброволчество;
- ✓ всичко свързано с академичното развитие на студентите и възможностите за тяхната професионална реализация.

- Създаване на възможности за реализиране на експертна и консултантска дейност от екипа, за научни публикации, научно и професионално развитие, придобиването на степени, квалификации, различни специализации.

- Включване на студенти както в работата по проекти, така и в живота на академичната общност, което спомага за развитие на тяхната практическа подготовка, учебно-изследователска дейност, провокира интерес не само към науката, но е и изследователски порив за реализирането на различни идеи, инициативи.

- Студентски образователно-консултативен семинар „Академични хоризонти“ за студентите от трите специалности на Факултета по педагогика, провеждан ежегодно в Учебно-научна база „Проф. Цветан Бончев“, местност Гьолечица. Семинарът е емблематичен за дейността на Лабораторията и очертава актуално състояние и перспективи пред академичния, кариерния и личен жизнен път на участниците.

- Юбилейни поредици сборници за: годишнини на изтъкнати учени и преподаватели (например Юбилеен сборник в чест на 70-годишнината на проф. д-р Емилия Василева. С., 2018.); публични академични лекции на преподавателите от факултета (например Първи юбилеен сборник. Публични академични лекции на преподавателите 2011–2015, 30 [Тридесет] години Факултет по педагогика. София, 2016); юбилеи на факултета и неговите функционални звена; професионалното образование в България и др.

Събития (основни, без изчерпване) като:

- „Образователна мозайка“ – празничен спектакъл по повод 25-годишнината на Факултета по педагогика – 10 май декември 2011 г. в Университетския театър „Алма Алтер“.

- **„Майски дни на словото“** – студентски конкурс за есе и поезия на тема: „Моят университет – моят живот“, посветен на 125-годишнината на Университета – 21 май 2013 г. в Университетския театър „Алма Алтер“, с ръководител проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова.

- **„Рождествени сияния“** – празничен спектакъл с участие на специалисти от базови на Факултета по педагогика институции, възпитаници на факултета и на техни възпитаници; Фотоимпресия от Владислав Господинов – 12 декември 2013 г. в Университетския театър „Алма Алтер“, с ръководител проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова.

- **„Чернови, преди думите“**, авторски моноспектакъл – Яна Рашева-Мерджанова и **Фотоимпресия „Алма Матер през времената“**, Владислав Господинов – Заседателна зала 1 в Ректората на Алма Матер, 2 април 2018 г.

- **Благотворителна вечер за Сдружение „Към върха“ Персеида и други високосни рождества.** Високосна фотоимпресия – Владислав Господинов, Поетичен звездопад – Яна Рашева-Мерджанова, Академичен хоров акапел – Илиана Петкова, Заседателна зала 1 в Ректората на Алма Матер, 5 декември 2019 г.

Партньори

Наши партньори са редица държавни и неправителствени организации:

- ✓ кариерни и педагогически центрове;
- ✓ професионални и частни гимназии;
- ✓ домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа;
- ✓ педиатрични клиники и неонатологии;
- ✓ фондации и асоциации;
- ✓ агенции за подбор и обучение на персонал;
- ✓ центрове за работа с деца с увреждания;
- ✓ отдели „Закрила на детето“;
- ✓ местни комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

Екипът към днешна дата (15 февруари 2020 г.):

- проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова – ръководител на Лабораторията
- проф. д-р Бончо Господинов
- доц. дпн Моника Богданова – ръководител на обособения Кариерен център
- доц. д-р Владислав Господинов
- доц. д-р Илиана Петкова
- доц. д-р Силвия Цветанска
- доц. д-р Бистра Мизова

- гл. ас. д-р Биляна Гъркова
- ас. Петя Панайотова
- ас. Анна Върбанова
- ас. Даниел Полихронов

Втора част* История на семинара

В България има сериозни традиции по отношение на извънкласната и извънучилищната дейност през годините назад. Включително, макар и по-ограничено, и във висшите училища – по-организирано – формално или по-неформално. Поглеждайки назад във времето, тези активности може да се каже, че са ориентирани в две основни направления.

Първото е свързано с усилия по посока повлияване на процеси в обществото или **гражданската активност на студентите и преподавателите**. В това отношение знакови в българската история остават Първата университетска криза (1907–1908), Втората университетска криза (1921–1923), когато се правят опити за закриване на Университета и застрашаване от страна на държавата на неговата автономия – сърцевината на университетската идея. Разбира се, не може да бъдат пропуснати многобройните организационни форми, които възникват в резултата от Ньойския диктат, наложен на страната ни след Първата световна война. Периодът между двете световни войни остава и до днес като време, в което с най-голяма интензивност и наситеност на дейностите студентите у нас отстояват гражданската си позиция (Господинов, В., 2016: 49–50).

Второто направление е свързано с активността на академичната общност по посока **разширяване на полето на познание и на уменията**. Това включва разнообразни клубове, кръжоци, лектории, семинари, конференции, открити лекции, художественотворчески изяви и др. Хиляди са примерите. Сред най-запомнящите са например вечеринките, организирани от емблематичния проф. Александър Балабанов, който събирал периодично студентите, с които работел в Университета, за да обсъждат различни проблеми, свързани с античната литература и не само. Всеки според възможностите си носел храна, с която се правела обща трапеза, за да вървят обсъжданията по-приятно. По-късно в историята, през 70–80-те години на XX в. е създаден и функционира Клуб за естетическо възпитание, който има по-широк обхват на дейност – не само за една специалност, а обслужва целия Софийски университет. И други.

Разбира се, двете, посочени по-горе, направления взаимно се подкрепят и трудно би могло да се постави рязка граница между тях. Защото **един**

* Автор – доц. д-р Владислав Господинов.

бъдещ специалист, със съответни усвоени знания и формирани умения, **винаги трябва да е граждански активен**. А един такъв специалист и гражданин би трябвало да използва тази активност и за отстояване на позиции с оглед на усъвършенстване на съответната сфера, в която (предстои да) се реализира.

С напредване на процесите, провокирани от цифровата революция, промените в почти всяка сфера на живота стават все по-големи и по принципа на скачените съдове силно изразени. Това неизбежно рефлектира в сферата на образованието. Тя от своя страна и също като другите сфери би трябвало едновременно да отразява процесите в тях, но заедно с това и да задава хоризонти и посоки и отвъд настоящето, да формира съзнанието на хората, да задава по неповторим начин ритъма на развитие на индивида и социума. В този смисъл една от ярките тенденции в образованието днес е неговата деформализация и разчупване на рамките с оглед не разрушаване на системата, а нейното актуализиране и оптимизиране. Тези тенденции в условията на глобален свят не подминават и България и едно от проявлението ѝ е създаването и стартирането през 2008 г. на специалност Неформално образование във Факултета по педагогика на Университета. Първата от този род в страната. Това обстоятелство, както тенденцията като цяло, даде силен стимул към разгръщане на дейности извън аудиторията.

Един от тях, пряко свързана с възникналия през 2010 г. Първи студентски семинар, проведен на Учебно-научната база „Проф. д-р Цветан Бончев“, е семинарът на катедра „Дидактика“, проведен на същото място, година по-рано, в периода 15–17 май 2009 г. Той е по инициатива на ръководителя на катедрата по това време проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова. Тя, от своя страна, като преподавател в Магистърска програма „Детско-юношеска психология“ на Философски факултет, взима участие вече няколко години по това време в семинара на магистърската програма. Той се провежда през последната година от периода на обучение с участието само на преподавателите и студентите (общо всички около 10–20 души) от програмата и цели да направи равностметка.

От своя страна целта на семинара на катедра „Дидактика“ е да се обсъдят въпроси, свързани с развитието на катедрата, индивидуалното участие и принос на всеки от членовете на това първично научно звено в неформална среда, която позволява в условията на красива природа, чист въздух, уютна обстановка и дейности на открито да се разгърне още по-пълно потенциалът на академичното общуване.

Идеен проект на студентския семинар

По инициатива на проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова в екип с гл. ас. д-р Моника Богданова, гл. ас. д-р Владислав Господинов и гл. ас. д-р Илиана Петкова се оформя идеята за организиране на подобен семинар за студенти

от ОКС „бакалавър“. Разбира се, това е добра идея, но заедно с това и много смела. Първата причина е, че до момента такъв семинар не е правен със студенти (ОКС „бакалавър“, за разлика от магистрите, значителна част от които са по-възрастни и зрели хора) на базата, предназначена при това преди всичко и почти единствено за преподаватели. Втората причина е финансирането – както е известно, по принцип висшето образование е недофинансирано почти навсякъде по света, включително и в България, а през 2010 г. световната финансова и икономическа криза тъкмо вече достига страната ни. Третата причина е включването на студенти от различните специалности на факултета и от различни курсове – хора, които като цяло не се познават помежду си, което крие най-различни рискове. Четвъртата, но вероятно най-важна причина това е отговорността, която се поема за живота и здравето на студентите – участници в семинара. Въпреки всички трудности през всичките 10 години семинарът среща подкрепа от участниците в него и от страна на ръководството на факултета и на ректорското ръководство, към които изразяваме нашата благодарност!

Екипът обсъжда и приема следните решения:

- *В периода 14–16 май 2010 г. да се проведе първият семинар и всяка следваща година да е около тези дати или при възникване на някакви други обстоятелства, в рамките на месец май, но винаги с продължителност три дни. По време на 10-те издания до момента това винаги е спазвано – три дни през месец май (вж. таблица 1).*

Таблица 1. Топография на семинара (УНБ „Проф. д-р Цветан Бончев“, м. Гьолечица, Рила) в периода 2009–2019 г.

Поредност на семинара	Академична учебна година	Дати на провеждане
I	2009/2010	14–16.05.2010 г.
II	2010/2011	13–15.05.2011 г.
III	2011/2012	18–20.05.2012 г.
IV	2012/2013	17–19.05.2013 г.
V	2013/2014	09–11.05.2014 г.
VI	2014/2015	08–10.05.2015 г.
VII	2015/2016	20–22.05.2016 г.
VIII	2016/2017	12–14.05.2017 г.
IX	2017/2018	18–20.05.2018 г.
X	2018/2019	10–12.05.2019 г.

Спазвайки традицията, през 2020 г. семинарът е предвидено да се проведе в периода 08–10 май, но поради извънредното положение, обявено в

държавата, във връзка с вируса COVID-19, не се провежда.

Причините за избора на този период са няколко:

- По традиция това в Софийския университет е времето на Майските празници, един от двата празнични периода в Университета, заедно с Климентовите дни, посветени на патрона на Алма Матер св. Климент Охридски – време, в което всеки факултет дава своя принос за празничните дни. Запазването на базата в м. Гьолечица става през октомври или ноември предходната година (вж. Приложение 1).

- Също така месец май е и времето, когато е празникът на Факултета по педагогика 11 май (утвърден и за първи път отбелязан през 2006 г.) – Денят на Светите равноапостолни братя български и славянски просветители Константин-Кирил и Методий. По този начин и чрез семинара се получава сполучливо съчетаване между празничния период и работната дейност.

- Месец май е периодът, в който е възможно провеждането на семинари на учебно-научната база, тъй като тогава не се използва за отдых от преподавателите и служителите на Университета. През май времето в планина вече позволява безпроблемното достигане до базата и по-комфортни климатични условия при пребиваването.

- Периодът винаги е петък–неделя, т.е. студентите и преподавателите няма или минимално ще загубят аудиторни часове, тъй като петък като цяло е по-ненатоварен по отношение на занятия ден, предназначен преди всичко за дейности в библиотека. Всички 10 семинара до момента са реализирани именно в периода петък–неделя. Като през годините се утвърди практиката преподавателите, в чиито курсове има студенти – участници в семинара, да бъдат предупреждавани, ако имат часове с тях в петък.

- *В групата на семинара, освен екипа от четирима преподаватели, да бъдат включен възможно по-широк кръг от заинтересовани субекти в педагогическия и процеса по административно обслужване:*

- ✓ Активни студенти от трети курс – това студенти, които вече са преминали почти целия курс на обучение, т.е. запознати са, подготвени са, имат представа. По възможност по равен брой от трите специалности във факултета: Педагогика, Социални дейности и Неформално образование. Идеята на подобно таргетиране – активни и успешни студенти, подбирани по преценка от екипа, ангажиран със семинара, е не само защото няма как физически да бъдат поканени всички студенти от трети курс, но тези, които са поканени, да се превърнат в своеобразни посланици на случилото се сред своите колеги. Основно отговарящи за подбора на студенти от трите специалности от трите студентски нива са доц. дпн Моника Богданова за специалност Социални дейности, доц. д-р Илиана Петкова за специалност Педагогика и доц. д-р Владислав Господинов за специалност Неформално образование. През годините обхватът на студенти се разшири постепенно, като започна да включва (но при доминиращ брой студенти от трети курс) и от

останалите курсове от трите специалности, включително и първи, но и студенти от ОКС „магистър“ и ОНС „доктор“, а от 2014 г. и студенти по Програмата на Европейския съюз „Еразъм+“. По време на първото издание са включени за първи път по инициатива на доц. д-р Владислав Господинов двама студенти от задочната форма на обучение на специалност Педагогика (Веселин Томалевски и Сузана Николова, впоследствие реализира ли се като учители), а в 8-то издание, през 2018 г., и двама студенти от задочната форма на обучение от специалност Неформално образование“ (Лидия Мадарова и Гергана Якимова). Първоначално, в първите три издания на семинара, броят на студентите от специалностите Педагогика и Социални дейности е относително равен – между около 9–10 студенти от двете специалности, а от специалност Неформално образование, която е и най-малката по численост на студентите във факултета, около 2–3 човека. След това, през 2013 г. трите специалности са представени почти по равно, с по около 6–7 студенти от всяка. През 2014 г. доминират студентите от специалност Социални дейности (12 човека; това е и максималният брой студенти от една специалност до момента; вторият случай е през 2019 г., когато 12 са студентите от специалност Неформално образование и от специалност Педагогика), трима от специалност Педагогика и 5 студенти от специалност Неформално образование) (вж. по-подробно разпределението в таблица 2).

✓ Административни служители, които имат отношение предимно към непосредствената работа със студенти – на длъжност инспектор учебна дейност на трите нива – бакалавърско, магистърско и докторско (стремежът е да се осигурява ротация – всяка година различни служители да бъдат включвани, което позволява покриване на целия спектър на проблематиката и посредством организаторите на семинара, които присъстват всяка година, тя да бъде представяна в пълен обем, дори и да не е възможно да присъстват всички служители, имащи отношение). По този начин би могло да се обърне внимание на специфични и нови моменти в тези взаимодействия, да се търси оптимизирането им, да се представят възможности, като например тези по Програма „Еразъм+“ и др. Но, разбира се, всяка година се поканва и почти винаги присъства и представител от ръководството на факултета, който на място да може да отреагира на обсъжданията и да улесни процеса по намиране на решение на проблеми впоследствие. При съгласуване с екипа на семинара тези хора се подбират от ръководителя на семинара за съответната година (от 2015 г. членовете на екипа, с изключение на ръководителя на екипа и на Лабораторията, който ръководи семинара в периода 2010–2014 г. на ротационен принцип, се редуват). Идеята за прилагане на принципа на ротация и съответно приемственост е тежестта на големите административни и други усилия да бъде балансирано разпределена между участниците в екипа във времето, но също така и внасяне на разнообразие и собствен почерк, съответно историчност. При своеобразната супервизия и глобална координация на процеса от страна проф. д-р Яна Рашева-Мерджанова

(ръководител на семинара в периода 2010–2014 г., включително), през годините до момента ръководители са били съответно през: 2015 г. доц. д-р Илиана Петкова; 2016 г. доц. д-р Владислав Господинов; 2017 г. доц. д-р Илиана Петкова; 2018 г. доц. д-р Моника Богданова; 2019 г. доц. д-р Владислав Господинов. Ръководителите на семинара биват подпомагани при подготовката и в хода на провеждане на семинара от менторите на съответната специалност, които винаги биват включвани в състава на групата за семинара. А също така през годините съдействието са оказвали магистри, докторанти и доктори по педагогика. Чрез командироването на участниците в семинара от страна на Факултета по педагогика се поемат разходите по транспорт, настаняване и прехрана.

✓ Всички колеги – преподаватели и служители от Факултета по педагогика и членове на семействата им и/или приятели, които имат желание да се присъединят към основната група, но за собствена сметка и при наличие на свободни места.

• *Семинарът да се провежда на Учебно-научната база „Проф. д-р Цветан Бончев“ на СУ „Св. Климент Охридски“ в местност Гьолечица (на ок 1400 м.н.в.), на няколко километра преди Централната планинска школа „Христо Проданов“ в комплекс Малъовица; в северозападния дял на Рила.*

Аргументите за това са следните:

✓ Близост до София (на около 80 км), което спестява време, но и средства за транспорт.

✓ Изолираност на базата – намира се на място, което е далече от други селища, комплекси и хотели (с изключение на намиращия се наблизо Хотел „Дивите петли“), което дава възможност за своеобразно потапяне на участниците в семинара в дейностите, които изпълват времето му. Разнообразният терен дава възможност за провеждане на дейности на открито според климатичните условия и нивото на физическа подготовка, двигателна активност и култура на участниците.

✓ Ангажира се университетска база и по този начин средствата, изразходвани за семинара, ще се върнат в Университета.

✓ Приемливите цени и условия, които предлага базата за настаняване, и чудесната храна. Тук е мястото да бъде изразена голямата благодарност към служителите на базата, които правят всичко възможно, за да осигурят винаги оптимални условия за провеждането на семинара и пребиваването на участниците.

Исходна и крайна точка при пътуването, свързано със семинара, в периода 2010–2016 г. включително, е южната страна на храм-паметника „Св. Александър Невски“. Превозвач е Фирма ДАВ 17 Димитър Ангелов ЕТ, с голям, 49-местен автобус. След забраната от страна на Столична община на едноименния площад да паркират автобуси и промяна на университетските правила за организация на транспорта по време на командировка през 2017 г. превозът на участниците в семинара е осъществен от три университетски

микробуса, които тръгват и се завръщат в двора на Университета. През 2018 и 2019 г. фирма, спечелила търг за обществена поръчка, обявен от СУ, осъществява транспорта, тръгвайки от ул. „Оборище“, в края ѝ откъм площад „Св. Александър Невски“.

• *По време на семинара да се фокусира вниманието към няколко основни дейности:*

✓ Сработване на участниците – представители на различни специалности (впоследствие и на университети чрез включването на студенти по Програма „Еразъм+“). Това е ключов момент с оглед начина, по който ще протече семинарът. Като цяло студентите са отворени и добронамерени, но и преминали своеобразен подбор, поради което през годините не са възниквали проблеми. Чрез изготвяне на мисловни карти всяка специалност и „Еразъм+“-студент представя себе си. Като цяло всеки от тях избира формата на представяне – с говорител или екипно (предимно), без презентация или със (предимно „Еразъм+“-студентите, за които е по-лесно, но и за аудиторията е по-интересно, доколкото визуалността съдейства за изграждане на цялостна представа). Дейности по професионално ориентиране и консултиране със стратегически и тактически характер, т.е. по посока на професионалното развитие след завършване на образованието и във връзка с последната година на следването – подготовка за преддипломна практика, подготовка и защита на дипломна работа/писмен държавен изпит и други подобни.

✓ Обсъждане на извънаудиторни инициативи и дейности като част от своеобразието и неповторимостта на академичния живот.

✓ Обсъждане на възможности за усъвършенстване на процеса на взаимодействие във и извън аудиторията и правенето им на достойние на съответните длъжностни субекти в Университета. Всяка година се изготвя протокол относно обсъжданите теми и очертаните проблеми по време на семинара, който достига до ръководството на факултета.

Семинарът демонстрира устойчивост, но и развитие. Така например през 2016 г. за седмия семинар, съвпадащ с 30-годишнината на Факултета по педагогика, по инициатива на ръководителя на семинара и със съгласието на екипа, той придобива своето име: Международен обучителен студентски семинар „Академични хоризонти“, прецизирано на следващата година: Студентски образователно-консултативен семинар „Академични хоризонти“ (в зависимост от включването на чуждестранни студенти той е възможно да бъде и международен); изработен е сертификат за всеки участващ студент (вж. Приложение 2). Името на семинара съчетава в себе си и прагматика, и поетика, като отразява същността на дейностите по време на семинара и същевременно резултата от него в реален и метафоричен контекст – разкриване на хоризонти – към нови пътеки в професионалното и в личностното развитие, към нови инициативи (например тук са замислени, са „родени“ Майски дни на словото, Хранилище за педагогическа фотография, известно още като Педа-

гогическо хранилище към Лабораторията като функционално направление и звено, с ръководител доц. д-р Владислав Господинов, за създаване, систематизиране, каталогизиране, съхраняване и развитие на текстови, снимкови, видеоартефакти от академичния живот, история и инициативи на Факултета по педагогика, Лабораторията, центровете към нея, техните партньори и приятели, чиято рождена дата е спектакълът „Рождественски сияния“ на 12 декември 2013 г. и други), нови добри практики, нови приятелства и професионални партньорства ... от позицията на академичното взаимодействие. Хоризонтът като символ на безкрайността, като символ на срещата. Хоризонтът, който става все по-широк от позицията на мисълта и преживяването. Хоризонтът, който е особено вълнуващ от височината на Хижа „Мальовица“, от Втора тераса, от Еленин връх, от връх Мальовица към рилската шир и отвъд нея... В този контекст, по време на десетия семинар, на 11 май 2019 г. за първи път до връх Мальовица (2729 м.н.в.) достигат и 5-има студенти (трима мъже, единият „Еразъм +“ студент и две жени) (вж. Приложение 3). Всяка година около половината от участниците достигат до хижа „Мальовица“ (1960 м.н.в.).

Въз основа на съхранени списъци и заснетите фотографии беше направена равностметка на броя и вида на участниците в семинара и гостите през периода 2010–2019 г. (вж. по-подробно таблица 2).

За десет години в семинара са взели участие както следва:

224 студенти – средно по около 22-ма студента на семинар (в т.ч. 13 докторанти, от които двама от Казахстан), в т.ч. 10 чуждестранни студенти – средно по един студент на семинар (3 от Португалия, 2 от Япония, 1 от Казахстан, 1 от Сърбия, 1 от Испания, 1 от Турция и 1 от Чехия).

От 201 студенти от България (без докторантите) 71 са от специалност Педагогика, 77 са от специалност Социални дейности и 53-ма са от специалност Неформално образование. Общо 8 са от задочна форма на обучение (6-има от специалност Неформално образование и двама от специалност Педагогика). **8 преподаватели** с общо 50 участия; **7 административни служители** с общо 10 участия.

23 гости (средно по двама на семинар), от които 12 участия на деца.

Общо 239 участници с 282 участия.

Общо 262 присъстващи (239 участници и 23 гости).

Най-многолюден е седмият семинар (2016), 37 души (в т.ч. на него присъстват най-много гости, 7 души; запълнен е капацитетът на базата от 37 легла), следван от десетия (2019) с 36 и деветия (2018) с 34 души. Най-малко са присъстващите на втория семинар (2011) – 25 участници.

Най-много студенти взимат участия на десетия семинар (2019) – 29. На четвъртия (2013), шестия (2015), осмия (2017) и деветия (2018) участват по 20 студенти.

По време на петия (2014), шестия (2015) и седмия (2016) семинар участват всички категории участници, представени в таблица 2.

Таблица 2. Участници в семинара на Гьолечница в периода 2010–2019 г.

Година/Поредност на семинара	Студенти по специалности				Докторанти	Преподаватели и административни служители	ОБЩО присъствали по време на семинара (в т.ч. гости)
	Педагогика	Социални дейности	Неформално образование	Еразъм (+) студенти			
2010 Първи 23 27	9 (2a) в т.ч. двама от з.ф.о.	11 (2a)	3 (5a)	–	–	4	27 (8)
2011 Втори 21 25	7 (3a)	10 (3)	4 (4a)	–	–	4	25 (9)
2012 Трети 24 28	6 (4a)	11 (2b)	5 (3a)	–	2	4	28 (7a)

2013 Четвърти 20 26 3	6 (4б)	7 (5)	6 (2а)	–	1	6 –	29 (6)
2014 Пет 25 31 2	3 (8)	12 (1)	5 (3б)	3 По един от Испания, Сърбия и Казахстан (2)	2	5 1	33 (4)
2015 Шести 20 26 2	6 (4в)	6 (6а)	5 (3в)	1 Един от Япония (4)	2	5 1	28 (7б)
Седми 22 30 7	6 (4г)	5 (7)	6 (2б) в т.ч. 2-ма от з.ф.о.	2 По един от Япония и Турция (3)	2 от Казахстан и 1 от България	5 3	37 (1)
2017 Осми 20 28 2	7 (3б)	8 (4)	3 (5б)	–	2	5 3	30 (5)
2018 Девет 20 28 6	9 (2б)	6 (6б)	4 (4б) в т.ч. двама от з.ф.о.	–	1	6 2	34 (3)
2019 Десети 29 35 1	12 (1) в т.ч. един от з.ф.о.	1 (8)	12 (1) в т.ч. двама от з.ф.о.	4 3 от Португалия и 1 от Чехия (1)	–	6 –	36 (2)

Списък на преподавателите и служителите, взели участие в семинара на Гьолечица в периода 2010–2019 г. (подредба според брой участия при преподавателите и хронологично при административните служители)

- Проф. дпн Яна-Рашева-Мерджанова, 2010–2019 г., вкл.
- Доц. д-р Илиана Петкова, 2010–2019 г., вкл.
- Доц. д-р Владислав Господинов, 2010–2019 г., вкл.
- Доц. дпн Моника Богданова, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2017, 2018 г.
- Ас. Петя Панайотова, 2016, 2017, 2018, 2019 г.
- Проф. Дпн Сийка Чавдарова-Костова (зам.-декан по научноизследователската и международната дейност), 2014, 2015, 2016 г.
- Доц. д-р Лиляна Стракова (зам.-декан по учебната дейност в ОКС „бакалавър“), 2019 г.
- Ас. Анна Върбанова, 2019 г.
- Василка Баничанска (инспектор по международната дейност), 2014 г.
- Петя Русева (инспектор по международната дейност), 2015, 2016 г.
- Светлана Илиева (инспектор учебна дейност в ОКС „Бакалавър“), 2016 г.
- Вержиния Райкова (редактор на Факултета по педагогика), 2016, 2017 г.
- Радмила Луканова (инспектор учебна дейност), 2017, 2018 г.
- Светлана Конова (инспектор по международната дейност), 2017 г.
- Петранка Гелина (инспектор учебна дейност в СДК), 2018 г.

За първи път на семинара „Гьолечица“/„Академични хоризонти“:

- Присъстват гости на четвъртия семинар (2013);
- Участват докторанти на третия семинар (2012);
- Участват чуждестранни докторанти на седмия семинар (2016);
- Участват чуждестранни студенти на петия семинар (2014);
- Участва административен служител на петия семинар (2014);
- Участват студенти от задочната форма на обучение от специалност Педагогика на първия семинар (2010) и от специалност Неформално образование на седмия семинар (2016);
- Участници достигат х. „Мальовица“ по време на втория семинар (2011 г., както и всички последвали години);
- Студенти достигат връх Мальовица по време на юбилейния десети семинар (2019).

Неформално

Семинарът е творчески, приятелски, партньорски, споделен, консултативен, продуктивен ... и много други определения могат да бъдат дадени.

Но условно и преди всичко извън работната зала, поради климатични (изключително важен момент в планината) или други причини и външни белези, на всяко издание на семинара би могло да се поставят едно или няколко не/формални прилагателни имена: 2010 г. – Първата Гьолечица; 2011 г. – Минзухарената (голямо изобилие от тези цветя); 2012 г. – Намусената (три дни мъгливо и дъждовно време); 2013 г. – Слънчевата (почти и трите дни слънчево време); 2014 г. – Международната (за първи път участват чуждестранни студенти); 2015 г. – Ранната (започва на 8 май; на тази дата е планирано да започне и единадесетия семинар през 2020 г.); 2016 г. Мократа (дъждовно време), но също Кръстената (семинарът получава своето име „Академични хоризонти“), Многолюдната (най-много присъстващи дотогава, а и през целия десетгодишен период, 37 човека), Детската (най-много деца, 5) и Международната (по двама студенти и докторанти от чужбина); 2017 г. – Слънчевата и Игривата (хубаво време и с най-много занимателни игри в свободното време); 2018 г. – Мъгливата и Цветната (повечето от участниците са облечени в ярки дрехи без да са се наговаряли); 2019 г. – Юбилейната, Слънчевата, Мальовишката (за първи път е изкачен от студенти – участници в семинара връх Мальовица), Многолюдната (с най-много участвали до този момент студенти, 29); Международната (участват четирима „Еразъм+“-студенти).

Трета част*

Методология и основни принципи на семинара

Философията на Семинара не би могла да се оформи и стабилизира постепенно през годините без непрекъснатата саморефлексия, диалози, спорове, разговори между членовете на идейния и организационен екип и между тях и ръководството на Факултета по педагогика, факултетския съвет, всички сътрудници, партньори, участници в семинара. Тя се базира, произтича и включва идеи от еволюционните постижения на юридическата, политологическата, социологическата, управленската мисъл на XX и XXI век за правовата държава, висшето образование, академичната автономия, бъдещето на глобалния свят, гражданското общество, ролята на младите хора и студентите в обществения живот, проблематизирани от педагогически изследователи и от самите автори на студията.

Тук представяме систематизирано и синтезирано опорните пунктове в нашето виждане за **водещите идеи и водещите принципи на семинара – първите изразяват, а чрез вторите реализираме неговата мисия.**

* Автор – проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова.

Водещи идеи:

1. Идеите и концепциите за *модерна правова държава* като баланс между законови регламенти и оторизирани институции за провеждането им, от една страна, и гражданското общество с неговите органи и представители, от друга. Идеите за „вътрешни граждански общества“ в професионалните и образователни среди като посредници между Държава и гражданин на принципа на „представителство“ (Рашева-Мерджанова, Я., 2013).

2. Идеите и концепциите за *гражданска активност на младите хора във висшето образование, за ролята на студентите* за развитие на качеството на обучението и на академичната автономия, но и на цялата система за висше образование и на обществото (Господинов, Вл., 2016.). Идеите и концепциите за стимулиране на *професионалните, кариерните и академичните нагласи, ориентации и планове на студентите* в процеса на висшата им професионална подготовка за формиране на професионална и академична идентичност (Върбанова, 2016; Петкова, 2012, 2019, Мерджанова, Богданова, 2012).

3. Идеите и концепциите за *ценностното равнище на гражданската култура* и неговото осигуряване в образователна среда (Стракова, 1999). За нас тези дялове формират модусите в споделяната парадигма на семинара и нямат йерархично, а напълно равноценностно, взаимнодопълващо и само-взаимно-разкриващо се значение. Те действат като един духовен и одухотворяващ Мисията и предназначението на събитието комплекс. След 10-годишна апробация можем да систематизираме и ключовите му принципи в няколко аспекта.

Ключови принципи: представяме ги в **четири аспекта-модуса (общо 15 принципа)**, развивайки конусовидния модел на Шайн (по: Рашева-Мерджанова, М. Богданова, 2012) за трите направления на кариерата (радиално компетентностно, периферно разширяващо реализацията-ефекта, вертикално на израстването в йерархия) с още едно направление – четвъртото измерение на по-далечната стратегическа перспектива.

Предметно-дейностен „радиален“ модус – осигуряват обективната страна, качеството на семинара.

1. Принцип на *експертност* – участват специалисти от съответните ресори в администрацията, деканско ръководство, студентска автономия, преподавателска компетентност. Всички участници се подготвят информирани предварително за работа по програмата на семинара, предоставена месец преди стартирането му заедно с необходимите регламенти – Правилници на Студентски съвет и на СУ.

2. Принцип на *качествена екипност* – всички видове дейности се реализират по екипи: предварителната непосредствена подготовка, технологичната дългосрочна организация, обучителните дейности на самия семи-

нар, консултативните дейности, туристическите активности, неформалните активности, комуналното осигуряване, ресурсното осигуряване, финансовото осигуряване, комуникацията и информационното осигуряване. Екипите се състоят от представители на различни групи участници.

3. Принцип на *конструктивност и модераторство* – всички дискусии и дейности се модерират (не ръководят) с цел да насочват участниците към изработване на конструктивни предложения и решения за оптимизиране на работата, а не само за рецензиране и оценяване. Самите водещи – модератори участват активно в разговорите.

4. Принцип на *продуктивност* – дейностите оставят след себе си продукти и артефакти, които се развиват и обогатяват през годините.

Методологически ценностен „периферен“ модус – осигуряват субективната страна, приемането и подкрепата на семинара.

1. Принцип на *синергична равнопоставеност и равноценност*, а не на административна йерархичност между участниците в семинара – изразява се в създаване на еднакви условия за работа: всички имат предварителен достъп до информационните ресурси, възможност за подготовка за семинарните занятия, достъп до продуктите и протоколите след приключване на семинара.

2. Принцип на *представителство* – участниците в семинара работят не само и не толкова в лично качество, а като представители и говорители-изразители на мнение на групите, от които са излъчени и подбрани. Реализира се чрез предварителното събиране на мнението на техните колеги, чрез указанията в инструктажа и работата на менторите в етапа на предварителна подготовка.

3. Принцип на *прозрачност и достъпност* – следствие от горните два принципа и осигурен чрез стандартизиране на необходимите документиращи реквизити за дейността на семинара чрез предварително публикуване в първичните научни звена, чрез достъп до тях в Лабораторията и ръководителя на семинара.

Организационно-управленски „вертикален“ модус – осигуряват ресурсите и етиката на семинара в професионален контекст принцип на публичност и отвореност – това е управленският аспект на принципа на прозрачност от предметно-дейностния модус на семинара. Тук допълваме и участието в семинара и на колеги от факултета, неангажирани пряко с обучителните дейности, както и участие на близки на студентите от най-тесния им семеен кръг. Прави се с цел и лично обгрижване на младите хора, някои от които имат и свои семейства и са млади родители.

1. Принцип на *съподчиненост и съгласуваност* – на първо място, семинарът и всички негови развиващи се активности не творят нова, а допъл-

ват, провеждат и разширяват при непрекъснато допитване и съгласуване с органите на управление на ФП, политиката на целия факултет и на деканското ръководство по отношение на качество на обучението, стратегическото развитие на факултета и на академичната автономия. На следващо място, по подобен начин се определят приоритетите и се разпределят функциите и отговорностите между членовете на организационния екип на семинара.

2. *Ротационен принцип* – при определяне на ръководител на семинара от организационния му екип.

3. Принцип на *ресурсна отговорност* – семинарът е финансиран от ФП и се планира и отчита по всички правила в Университета; провежда се в УНБ „Проф. Цветан Бончев“, м. Гьолечица и организационно се подготвя също според актуалните към съответния момент технологични процедурни правила и етапи в университетската уредба още от началото на съответната академична година (докладни записки, заявки, осигуряване на транспорт). Провежда се предварителен инструктаж на студентите за необходими вещи, правила на поведение и етикет в условията на творческата база и при високотехнологичен терен.

4. Принцип на *академична автономност* – в хода на подготовката, на самата реализация на семинара са стимулирани и възможни инициативи на екипа организатори, на студентите участници, но те се случват отново чрез съгласуване и допитване до останалите заинтересовани и отговорни страни – и от самия семинар, и от факултетската общност, и от факултетските ръководни органи.

Перспективен времеви модус – осигуряват времевата устойчивост и историческа перспектива чрез приемственост на семинара

1. Принцип на *историчност* – за да стане част от ценната история на Факултета по педагогика, да има и автономна собствена история, семинарът се развива, търсейки и укрепвайки своята комплексна устойчивост: ценностна устойчивост да е приет и споделян от общността; топографска устойчивост на неизменното приемно място – УНБ Гьолечица (конвертируемостта на семинара е просто Гьолечица); организационна устойчивост – постоянен четиричленен организационен екип към Лабораторията; съдържателно-дейностно устойчив – програмата на семинара е типова в основните си компоненти; ресурсно устойчива – създаване на постоянни стандарти на реквизити и документи, които осигуряват неговата публичност, прозрачност при осигуряване на материално-технически, човешки и финансови ресурси.

2. Принцип на *документалност* – високо професионално и вдъхновено документизиране по разнообразни начини на събитието семинар Гьолечица: чрез съхраняване в Педагогическото хранилище към Лабораторията на менталните карти, фотографски материали и снимки, Летописна книга, сертификати за участниците в години на годишнини и юбилеи – на лабораторията, на факултета, на семинара.

3. Принцип на *приемственост* – семинарът не само осигурява и полз-

ва експертизата на представителите на отделните групи, „живеещи“ във факултета по педагогика, но и подготвя приемниците на всяка една дейност в собствения си живот и в този на факултета (млади сътрудници към организационния екип на семинара, между менторите, представителите на студентите в органите на студентско самоуправление и в органите за управление на ФП).

Чрез философската си парадигма и чрез ключовите си принципи семинарът не само се стреми да съдейства за развитие на качество на обучението и на академичната автономия, но и сам се опитва да се случва като автономно и качествено интегрирано обучаващо-консултативно-организационно взаимодействие, демонстриращо принципите и духовността, на които учи и за които работи.

Четвърта част*

Предметно-съдържателна събитийност

Технологично-организационният път, който изминава екипът на семинара, започва много преди пребиваването в творческата база „Проф. д-р Цветан Бончев“. С оглед изключителната ѝ натовареност, предварителното уговаряне и запазване на датите при управителя, г-жа Антонина Стоянова, е наложително да стане още от предходната година. Тогава се уточняват датите за следващата учебна година. В началото на последната, при спазване на установения вътрешно- административен ред в Университета, следва доклад от ръководителя на семинара до декана за финансовото обезпечаване. През м. февруари и март започва същинската организационно-съдържателна работа на екипа. Всеки един от членовете в него има за задача да представи целите, задачите и програмата на семинара пред студентите. В първите пет години в него са участвали основно студенти от трети курс. С оглед прилагане принципът на приемственост, от учебната 2016/2017 г. в семинара активно участие взимат менторите и от втори курс. Провежда се инструктаж, на който подобрите студенти се уведомяват, че предварително трябва да:

- ✓ съберат и обработят мненията на своите колеги по поставените за обсъждане въпроси;

- ✓ подготвят презентация, чрез която за представят специалността си по възможно най-атрактивен начин.

При участие „Еразъм“-студентите също имат за задача да дадат информация за специалността и Университета, града и страната си. По този начин семинарът се обогатява от билингвалната езикова среда, в която се провежда. Инструктажът включва и подробна информация за: ✓ часа и мяс-

* Автор – доц. д-р Илиана Петкова.

того на тръгване и прибиране, ✓ спецификата по пребиваването в базата, ✓ необходима екипировка.

Тематичният анализ на програмата показва приемствеността, но и съдържателното обогатяване на семинара. Винаги обаче през тези 10 години основният акцент е качеството на обучение във факултета. Чрез изготвяне на ментални карти, които се съхраняват в Лабораторията, и на основата на SWOT-анализ, студентите от трите специалности „обрисуват картината“ на процеса на обучение във факултета през техните очи. Всяка една дискусия е завършвала с обобщаване, систематизиране и конструиране на предложения до Деканското ръководство и факултетската общност. До 2016 г. другият тематичен акцент в програмата е върху подготовката на дипломен проект. Той се оказва необходим поради факта, че в семинара участват основно студенти от трети курс от трите специалности. С оглед на това, че в семинара се включват студенти след внимателен подбор и с висок успех, акцентът върху дипломната работа е наложителен. Тематиката е: „Структуриране и концептуализиране на дипломен проект“; „Подбор на литература и библиографско оформяне на дипломна работа“, „Презентиране на дипломна работа на публична защита“, „Пътят“ на дипломната работа“ като всяка част се представя от член на екипа.

От 2013 г. като друга основна тема са дейности, свързани с Кариерния център на факултета. Заражда се идеята за менторството, Алумни клуба, обсъждат се проблеми и предложения за развитие на академичната интеграция и приемствеността между „поколенията“ студенти. Добавя се и темата за Кариерно израстване и професионална реализация – проблеми на връзките „практическа подготовка – реализация“. Тази тема провокира студентската креативност. По нея се раждат идеите за Алумни албума (през 2015 г.), за логото на Лабораторията (2018) Като участници в семинара са представителите от студентската общност във факултетния и студентски съвет. Те представят пред своите колеги отговорностите си в тези два органа. Зароди се идеята за възстановяване на факултетския студентски съвет, за отделяне на сайта на факултета (или Лабораторията) на място за студентите, където да публикуват информация за инициативи от университетския студентски живот.

През 2014 г. темата „Аз и моят университет“ се разширява и трансформира в „Моят университет – това, което го прави различен“. Причината за това е, че за първи път в семинара участват и чуждестранни студенти. Те представят спецификата в подготовката по специалността си.

От 2015 г. се включва и темата за кариерното развитие и възможностите за професионална реализация. Студентите споделят своите представи, но и възможностите, които виждат за себе си.

През 2017 г. се включва и темата за възможностите на „Еразъм+“ програмите. Участието на чуждестранни студенти и докторанти е повод за това тематично разширяване. Информацията се получава от първа ръка от

зам.-декана по международната дейност и административния секретар, отговарящ за чуждестранните студенти. Въвеждат се и практиките за добруване – своеобразен неформален начин за опознаване и сплотяване на обучаемите.

През 2018 г. акцент се поставя на спецификата в процеса на обучение и организацията на учебната работа при студентите със специални образователни потребности. Участниците в семинара изготвят и логото на Учебно-научната лаборатория „Проф. д-р Петър Нойков“.

Тематичният анализ показва, че по своя характер семинарът, от една страна, е традиционен и служи за запазване и създаване на приемственост в академичния живот, а от друга – той е отворен откъм разнообразието от участници, гъвкав спрямо възникналите проблеми и работещ за информационно-организационно подобряване атмосферата във факултета.

Цялостната събитийност по време на семинара се отразява в типовия протокол. Той съдържа подробно описание на отделните дейности с акцент върху положителните моменти в процеса на обучение и препоръките на студентите. След приключване на семинара към деканското ръководство се изпраща доклад с предложения и подробния протокол от тридневния семинар. Всички материали – флипчарт листове с мненията на студентите, летописна книга, програми, списъци на участници, доклади и протоколи – се пазят в педагогическото хранилище на Лабораторията.

Пета част*

Резултати от обратната връзка с участниците в семинара

Всяка от десетте години до момента е съпътствана със своя новост и инициатива. На петата година (2014) на семинара въведохме Летописната книга, която е „огледало“ на непосредствените впечатления от обучението и е своеобразна оценка от страна на студентите за неговото качество. Контент-анализът на техните мнения от 2014 до 2019 г. показва, че той е своеобразен, неформален механизъм за оценка качеството на обучението във факултета, за открито обговаряне на проблемите, за „раждане“ на идеи и вдъхновение за тяхното реализиране, „огледало“ на случващото се между преподаватели и студенти, между специалности. Няма да скрием гордостта си като екип, че страниците са изпълнени с усмивки, красиви картини, от струяща положителна енергия. Ето и част от споделеното:

„Чистият въздух ни помогна да формулираме по-чисти идеи. Видяхме, опитахме и успяхме да се впишем в един по-голям колектив, в който границите на специалностите бяха размити. Благодарим за уроците, позитивността и хубавата гледка!“ (Диана Василева и Сияна Стоянова, Педагогика, 2014 г.).

* Автор – доц. д-р Илиана Петкова.

„This was really good opportunity for connecting with local students, to infiltrate better and find more about each other's. This defiantly should be practice for next years. Thank you for moments for remember“ (Mirko Karapandzic, Novi Sad, Sarbia, 2014).

„Тази общност, която създадохме – връзката между трите специалности, остави в мен чувство за цялост и допълване. Нека този семинар да остане в годините и събира отново всички ни!“ (Александрина Кисьова, Социални дейности, 2016 г.).

„Всичко случващо се на събитие, като това има изключително важно значение за нас студентите. ...Вярваме, че съвместните ни дейности ще продължат и ние ще градим едно по-добро бъдеще за нас и бъдещите ни колеги!“ (студентите от Неформално образование, втори курс, 2019 г.) т.н.

Алумни студентите Мина Букурова, Радосвета Томова, Кръстина Тодорова споделят: *„Бяхме тук през 2010... в началото. Отново сме тук през 2014 ... по Пътя. Хубаво е да се завръщаме „ у дома“, където черпим от извора на (о) познаването!“*

На семинара през 2016 г. присъстваха и докторантите от Жетысуский държавен университет „Ильяс Жансугуров“, гр. Талдыкурган, Казахстан. Ето и тяхното мнение: *„Семинар на учебно-научной базе был превозходен. Я рада что смогла участвовать и увидеть красоту окружающей природы! Желаю здоровье, больших достижений в любой деятельности как преподавателей, так и студенты, магистранты и докторанты“* (2016 г.).

Семинарът е вдъхновил не една група студенти. Ето споделеното от колегите от Социални дейности, присъствали през 2015 г.:

„Споменът красив ще откраднем от тук.

Ще вървим по пътя, ако трябва и на пук.

Под слънцето идеите ще завалят,

а дъждът ще им помага да растат.

Заедно ще стигнем ние до върха,

Ще се борим да помогнем на света!“

и от Кристиян Иванов, Социални дейности, 2018 г.

„Тук за мене слънцето изгря И отмина детската тъга.

Видях път към новата съдба, Показан ми от вашата ръка!“

Друг начин за получаване на обратна връзка от студентите, присъствали на семинара в УНБ „Проф. Цветан Бончев“, е чрез анкетата на семинариста (Приложение 4). Тя беше създадена и апробирана през 2017 г. сред 18-те студенти – участници в семинара. Анкетата е анонимна и съдържа 8 въпроса – един с множествен избор, един с 6-степенна Ликертова скала и 5 отворени. **Целта** ѝ е да получим информация за полезността и удовлетвореността от семинара. Анализът на данните показва, че семинарът има своите

силни и слаби страни. Първият въпрос беше насочен към това какво е харесало на участниците в семинара. Те имаха възможност да дадат до три отговора, но без да ги ранжират. Анализът показва, че отговорите могат да бъдат групирани по следния начин:

✓ възможността от споделяне и обсъждане по специалности – 18 отговорили;

✓ походите и игрите – 17;

✓ подобрите за обсъждане теми – 15;

✓ баланса между дискусиите и свободното време – 12;

✓ презентациите на колегите и преподавателите – 11;

✓ разговорите между студентите и преподавателите – 9.

Споделеното от участниците показва, че те изпитват необходимостта да опознаят другите специалности във факултета, да се организират съвместни дейности, да участват в един по-активен студентски живот.

От студентите беше поискано мнението и за това какво не им е допаднало. На този въпрос 8 анкетни карти са непопълнени, което е знак за цялостна удовлетвореност от семинара. Останалите участници не одобряват краткия престой или предлагат някои от темите да са обсъждани сред природата или засегнати по обстойно, например тази за студентския съвет. Има препоръки и от битово естество, относно невъзможността за избор на храна, дългият престой в затворено пространство.

Попитани кое от семинара е било полезно специално за всеки от тях участниците споделиха следните мнения:

✓ опознаването на колегите от другите специалности – 17;

✓ създадената откровена атмосфера и изслушването на личните мнения – 14.

✓ обогатяването на информацията за възможностите за личностно развитие – 13.

Има и два конкретни отговора като „по-добре се запознах с функциите на студентски съвет“.

Семинарът има за цел и да създаде екип, съмишленици от участниците в него, които впоследствие да служат за вдъхновители в бъдещите дейности в специалността и във факултета. Ето защо студентите бяха попитани и да семинарът е бил полезен за тях като студентска общност. Отговорите са напълно единодушни. Участниците отбелязват, че събирането на младежи от трите специалности ги е накарало да се почувстват като едно цяло. Споделените проблеми и търсенето на решения с помощта на преподавателите е показало, че някои от тях са непреодолими на този етап – липсата на достатъчно пространство за нова библиотека, а други зависят от активността на самите студенти – създаването на факултетен студентски съвет.

Участниците бяха помолени да посочат полезността за факултета като цяло. Най-ценните аспекти в семинара са, че дава възможност за творческа изява на студентите. Самите те търсят решения, дават идеи, чувстват се част

от факултета. Нека не забравяме, че това е годината, в която започна обсъждането на менторството като практика. То е споменато, макар и един път, като начин за оптимизиране комуникацията между преподаватели и студенти и възможности за съвместни дейности. Екипът ни потърси обратна връзка и относно организацията и реализацията на предварително изпратената програма. По този въпрос участниците нямат забележки. Те дават висока оценка на цялостната организация, протичането и включените в програмата дейности.

Попитани как биха оценили личната си ангажираност в семинара студентите, 14 определят себе си като „активен във всеки етап от трите дни“. Трима се определят като „сътруднически още в предварителната организация“ и още трима като позитивен консуматор.

Последният въпрос е свързан със степента от обща удовлетвореност от семинара. За 11 студенти той е бил вдъхновяващ, 6-ма дават висока оценка, а един – средна.

В очите на студентите семинарът е изключително полезен. Създадената атмосфера е творческа, предразполагаща към искреност и споделеност. Балансът между обсъжданите теми и игрите в свободното време, както и походите са онова свързващо „лепило“, което прави семинара незабравимо изживяване за всеки един от участниците. За това говорят не само отговорите от анкетата, но и факта, че някои от студентите питат дали биха могли да бъдат включени и следващата година. За това говорят не само отговорите от анкетата, но и фактът, че някои от студентите проявяват искрено желание да бъдат включени и следващата година.

Една от причините за този интерес е възможността за саморефлексия по отношение на кариерния им план, експериментирание в заложените модули на умения, свързани с тяхната професионална реализация, както и тренирането на различни опитности по време на семинара – „учене чрез преживяване“.

Шеста част*

Кариерно развитие на студентите и идеята за неформално образование в академична среда

*Разковничето на стратегията
не се крие в това да избереш пътя към победата,
а в това да направиш избора си така, че всички пътища да водят към нея.*

Неизвестен автор

Темата за кариерното развитие на младите хора е все по-модерна и все

* Автор – доц. дпн Моника Богданова.

по-изпъстрена с различни съвети, рецепти, правила и упътвания – представени лесно, ясно, стъпка по стъпка, по рецепта. Но всъщност все по-малко имат отговор на въпроси като: „Какво ще правя, като завърша висшето си образование?“, „Какво всъщност би ми доставило удоволствие?“, „Кой е моят Елемент?“ (вж. повече: Робинсън, 2010).

Типично в наши дни е разминаването между полученото образование и настоящата професия – дори и в области, където връзката изглежда очевидна, работата най-често е свързана с предпочитанията за стандарт на живот, ценените качества и наличните възможности, отколкото с придобитата специалност. И сякаш все по-приемлив става подходът към кариерата „на парче“, който не изисква гъвкавост, позволяваща адаптация в случай на възникнала промяна, а по-скоро решения за смяна на работата при всяка трудност. Въпреки че този подход (понякога наричан кариерно изграждане) се смята за по-балансиран, защото разпознава ролята на чувствата, интуицията, спонтанността и шанса при вземането на решения, той поставя под въпрос лоялността към организацията, професионализиране на полето и развитието на идеите.

От друга страна, по западния модел на живеене все по-малко млади хора имат (или търсят) отговор на въпросите: Кой съм аз?, Какво всъщност е важно за мен?, Какъв е Смисълът?. Трудни отговори, но базисни – определят бъдещите планове, желанията, търсенето (се), опознавайки личните ресурси, давайки увереност и щастие (без причина).

Всички тези въпроси и техните професионални решения намират своето пространство за размисъл и решения в дейностите на Кариерния център, който от 2015 г. е част от Лабораторията, а от 2019 г. е самостоятелно звено, но в тясно сътрудничество, гарантиращо както приемствеността на постиженията, така и заложената в самото начало идея за развитие на академична общност и принадлежност към Факултета по педагогика. През годините са се очертали следните дейности:

- участие в представянето на Факултета по време на кандидатстудентски кампании;
- обогатяване на капацитета на Ресурсния център към Лабораторията; поддържане на базата данни за завършилите студенти и възпитаници на факултета – реализация и актуални координати. Отразяване в Летописна книга на ФП;
- доброволчество (стажуване) на студенти от ФП към КЦ;
- създаване и развитие на мрежа от работодателски организации и провеждане на първичен подбор при свободни работни места;
- кариерно ориентиране и консултиране от кариерен консултант и провеждане на различни инициативи за кариерно консултиране и за успешно кандидатстване за работа като „Ден на отворени врати на Кариерния център – кариерни ателиета“;

- попълване на базата данни за завършилите студенти и възпитаници на факултета – реализация и актуални координати и развитие на идеята за партньорство с АЛУМНИ клуб към ФП;
- развитие на партньорски отношения с Кариерния център на национално и университетско равнище;
- участие в проекти, развиващи полето на кариерното развитие, квалификацията и удовлетворението на студентите от факултета;
- участие в редица форуми, изработване на стратегии и проекти за обучението на студенти със специфични потребности;
- провеждане на професионално ориентиране и ориентиране в училища с цел както развитие на умения у студентите, така и популяризиране специалностите на Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ като цяло.

Една от основните дейности на Кариерния център е *развитие идеята за менторство във ФП*, чиято необходимост и значимост беше защитена на ФС и подкрепена чрез гласуване и реализирана за първи път в СУ „Св. Климент Охридски“. Бяха систематизирани проучвания, показващи, че студенти, които са имали менторски взаимоотношения, имат по-висока продуктивност и мотивация и отлична удовлетвореност от техните обучителни програми. От друга страна, за университетските преподаватели менторството води до получаване на награди, на нови знания, развитие на преподавателски методи и техники, сътрудничество в бъдещи проекти, осъществяване на проучвания и т.н. *Концепцията бе създадена* след апробиране през 2012 г. чрез проект „Модел на менторство във висшето образование – структуриране и апробация“, НИС, и след анализ (над 40 източника) и разработване на научни статии (вж. повече: Борисова, М., М. Богданов, 2007; Богданова, М., 2010, 2011), като би могла да бъде представена в схемата по-долу:

Модел на менторство във ФП

Освен че менторството е онази подкрепа, която всеки начинаещ би (по)желал (а в някои случаи е необходимо) да получи, за да развие себе си, своите ресурси и потенциал, да пре-открие възможностите (своите и на све-

та), чрез които да се (себе)осъществява, но и чрез него менторите придобиват редица умения, развиват своите способности, социално ангажирани са, усъвършенстват и професионалните си интереси за „работа с хора“. Менторството в сферата на висшето образование има дълга история в страни като Германия, Франция, Канада, САЩ и др. В университета в Малмьо (Найтингейл) менторска схема се реализира в две посоки – адаптация на „нови“ студенти и улесняване на срещи между деца от Малмьо и студенти от университета, така че те да могат да общуват, да се опознават и да опознават света на другия.

Основна цел на менторството е повишаване качеството на взаимоотношения висше училище–студенти чрез менториране на студенти от техни колеги от по-горен курс. Подпомагането на новопостъпилите студенти от студенти (ментори) се реализира в 4 основни направления: ориентация в институцията и административния ѝ режим; академично подпомагане в учебната дейност; кариерно развитие (стажове, стипендии, практики, работодатели); факултетски и студентски живот. Като подцели са:

1. Обособяване на скип от студенти, които да реализират идеите на менторството.

2. Създаване на условия за взаимно подпомагане на студентите в рамките на обучението.

3. Разширяване компетенциите на студентите.

4. Въвеждане в учебния процес и адаптация на студентите към изискванията на висшето образование.

5. Развитие на преподаватели като академични наставници.

6. Създаване на система чрез включването на кариерния център към ФП.

Очертаното поле на дейности на КЦ естествено и идейно се вписват в кариерното развитие на студентите, развивано в семинара през концепцията за „учене чрез действие“, чрез експеримента и чрез опита, когато рецептите за „кариерен успех“ се поставят под въпрос и се пренаписват, изобретявайки „собствени рецепти за развитие“¹. Тя е продължение на ежегодните инициативи на Лабораторията в контекста „неформално образование в академична среда“, когато студентите развиват себе си, специфични умения, придобиват опит, реализирайки различни инициативи². Тъй като *кариерно-*

¹ Част от студентите са правили своята „професионална генограма“ и са мислили над връзките за това как животът на родителите се е продължил в тях, както и този на бабите и дядовците им. Запитали са се: „Интересен ли съм си? Имам ли с какво да се изненадам? Какво ми пречи? Защо? Как и възможно ли е да се събуди интересът ми към на-учава-не?“

² Пример за това са декемврийските „Арт констелации“, на които от 2006 г. студенти от трите специалности представят свои таланти, завършващите мотивират коле-

то планиране е целенасочен процес, определянето на личните активи е свързано със самопознание и самооценка – студентите могат да работят по различни начини, за да планират и да (започнат да) придобиват знания, умения, да преоценяват личните си качества, ресурси и интереси.

Целта на тридневния workshop, вплетен в цялостната програма на Семинара, е о-познаване на себе си и света, пре-откриване на статуквото, вяра във възможностите (лични и на света), като по време на процеса по кариерно планиране и развитие се развенчават следните митове:

1. Първо ми е необходима диплома – после ще реша какво да правя!

Всъщност: Дипломата за висше образование е повод за развитие, тя не е достатъчно основание. Има университетски специалности, в които студентите учат „за директори“, за „управленци“, без да си представят пътя до тази позиция.

Изисква се време и опит, които могат да се придобиват и по време на следването. В Германия например изборът на професия се прави в 4-ти клас.

2. Няма да работя това, което уча, но ми е интересно!

Всъщност: Ако интересът не е професия, тогава не е необходимо да се инвестира 4–5 години, за да се развие. Има курсове, възможно е самообучение и т.н. Висшето образование е призвано да създава експерти, съобразно определени стандарти, които биха били непосилни, ако са сведени до любопитство. И е загуба и на време, и на ресурс. Заданията при подготовката на бъдещи психолози, педагози, социални работници, филолози и т.н. биха били свръх-усилие за любопитния откривател (на себе си). Формите за развитие са различни.

3. Висшето образование не дава практическа подготовка!

Всъщност: Висшето образование дава базова подготовка, а търсенето на стажове и възможности за кариерно развитие, усвояването на умения *екс катедра* са отговорност на всеки студент. Време е да се зададе въпросът: Аз какво дадох на университета, факултета?

4. Това, което учим в университета, не е това, което се случва в практиката!

Всъщност: Зад всяка добра теория стои добра практика и обратното. Избрали ли са своя? И какво всъщност означава „теоретична парадигма“?

5. Занаят се краде!

Всъщност: Занаят се взима. При това ако се заслужи. И от някой, който, давайки го, помага *да бъдеш*, не само *да имаш* (по аналогия с Е. Фром – антипотребителски). За да станеш майстор, преди това трябва да си бил чирак, после калфа. Готови ли са да извървят кариерната стълбица?

6. Няма невъзможни неща! Достатъчно е само да поискаш!

гите си и всъщност неформалната форма е възможност за формално развитие (в смисъл на придобиване на различни компетенции).

Всъщност: Трябва да се намерят пресечните точки между **мога–искам–трябва**. За целта обаче следва да са се заели със следните въпроси и реализиране на взетите решения (в определен срок, желателно е още до 11–12 клас):

✓ Какви са специфичните знания, умения, компетенции, които трябва да бъдат набавени за реализиране на желаната кариера?

✓ Каква е следващата стъпка? Необходима ли е специализация в дадена област, или ще бъде в дадена сфера?

✓ Необходима ли е квалификация в чужбина?

✓ Кое е наистина важно, така че да не се кандидатства за неподходяща работа? Кой сектор или какъв тип компания са най-добри? Човек прекарва много време на работното си място – добре е изборът да бъде мъдър и да го прави щастлив (като психично преживяване, без задължителен материален израз), със свободата да помни думите на Н. Чомски: „Отбранявайте се срещу онова, в което сте потопени, и питайте защо.“

7. Дописват свой...

Кариерен път в няколко спирки:

• **Избор на желаната работа** – лесно е да бъдат привлечени от работна оферта с атрактивно заглавие и отлично заплащане, но в края на деня трябва да имат отговор на въпроса кое е наистина важно?

• **Избор на сфера** – избор на сфера означава и избор на организация – списъкът на желани компании трябва да включва и мотив за избор: „Защо точно...“.

• **Проучване на организацията** – присъединяване към нова организация означава преценка на мястото – ценно е да се инвестира време, за да се разбере повече за нея. Информацията за компанията е важна и на самото интервю, когато това знание се изисква от интервюиращия или прави добро впечатление, като се вмъкне в отговор на някой въпрос.

• **Реалистични очаквания** – в началото на търсенето на нова работа често се вижда и чува само желаното, като негативните страни се negliжират. Фокусирането единствено върху сферите, от които може да има добро финансово възнаграждение, но без възможности да се усъвършенстват уменията, не е перспективно решение. Може би посочените в обявата заплата и придобивки стимулират надеждата за (по-)добро материално състояние или това е дългоочаквана, желана работа.

• **Влизане в базата данни** – разочарованието, когато не попаднат в списъка на поканените за интервю, въпросът „Къде съм сгрешил?“ води до необходимостта от анализ на процеса. Отхвърлянето за дадена позиция, на даден етап може да бъде основание за наемане за друга, в друг етап – всяка компания има база данни.

• **Позитивна нагласа и изобретяване на механизъм за справяне с трудностите (дори и с леката депресия)** – ако работата е желана и очаква-

на, но първите опити са неуспешни и полученото благодарствено отказ-писмо е разочарование – време е за въпроса: „Защо?“. Отговорът дава сигурност и допълва още един шрих към о-познаването.

Резултатите от тази саморефлексия, както и описанието на процеса, намират отражение в т.нар. **кариерно портфолио**. Без значение какви са бъдещите им планове – портфолиото би могло да помогне не само за да планират кариерното си развитие, но и да кандидатстват за работа. То може да включва следните раздели³:

1. **Личен профил** – личният профил е описание на личните активи. Профилът трябва да съдържа описание на образователното ниво, уменията и възможностите, целите и страстите, личните управленски подходи.

2. **Описание на работния опит** – работен опит до момента. Могат да се включат копия от предходни описания на работните позиции или оценки от представяне на различни задачи, проекти и т.н.

3. **Описание на образованието, обучението и различните сертификати** – списък с неформалните обучения (курс, осигурен от работодател, уъркшоп, семинари, конференции и курсове да продължаване на образованието), както и формални обучения (диплома от гимназия/колеж/университет, сертификати и др.). Включват се и кратки описания, брошури на обучения, които доказват специфичното професионално развитие.

4. **Описание на обществена работа** – доброволчество и стажуване в полза на обществото.

5. **Сертификати** – документи за образователен и професионален опит, доклади или статии, картини и снимки, примерни разработки или записи на такива (например художествено портфолио), награди, картички и писма, в които се благодари за извършеното или статии.

6. **Отношения** – информация за значими хора, които биха могли да подпомогнат професионалното (и личностно) развитие (предишни работодатели, които биха дали препоръка, или хора, които дават емоционална подкрепа).

7. **Материали** като актуално CV, описание в рамките на една страница с дейностите, в които могат да бъдат включени, брошури, представящи резултати и т.н.

Индивидуалната и груповата работа по кариерното планиране на студентите разширява техните постижения от някои дисциплини и надграждат

³ Необходимо е информацията периодично да се допълва, за да бъде актуална и разширена според позицията, за която се кандидатства. Пример за подобно портфолио е „Индивидуална учебна книга за академично кариерно планиране“ (Мерджанова, Я., М. Богданова, 2011).

по посока конкретни решения в контекста на кариерното им развитие. Артефактите от семинара са част от индивидуалната учебна книга за академично кариерно планиране (Мерджанова, Богданова, 2011), в която те събират всички свои участия в инициативи, реализирани във ФП, през идеята за неформално образование в академична среда отново в контекста на кариерата и развитието на специфични умения – „Арт констелации“, „Да поговорим за...“ и много други. Именно тези артефакти са и част от портфолиото им за явяване на интервю при кандидатстване за работа.

Всъщност събирането на артефакти е основна идея на семинара, тъй като по този начин остава следа не само знанието, но и преживяното във-и-извън-себе-си.

Седма част*

Семинарът във фокуса на обектива

Фотографирането винаги е много личен процес особено когато става въпрос за заснемане на хора, включително по време на социални събития. В този смисъл семинарът е социално събитие, което има определен сюжет, изпълняван от хора. Сюжет, който през годините се е утвърдил, но и се развива. В този смисъл при заснемането му са следвани следните основни положения:

- Съхраняване на живота и здравето на заснеманите хора и на заснемащия, а така също и целостта на техниката и заобикалящата среда.

- При некомпозираните кадри присъствието на заснемащия да бъде максимално „невидимо“ – несмушаващо и непроменящо хода на протичане на събитието. Тъй като авторът на фотографиите е видим и при други събития, студентите са свикнали и това улеснява процеса по постигане на „невидимост“ и същевременно усещане за сигурност у фотографираните, че по оптималния начин ще бъде заснета работата на семинара.

- Обхващане на максимално много аспекти на семинара – във формална и в неформална среда. Обичайните места и моменти на заснемане са: на тръгване от София (предимно по време на първите семинари, когато началната точка беше катедралния храм-паметник „Св. Александър Невски“), по пътя (по-рядко и преди всичко в зоната от малко преди Самоков, където при добри метеорологични условия има панорама към целия северен профил на Рила планина до базата), по време на откриването на семинара в работната зала в петък (винаги) и заседанията в последващите два дни (светлинните условия са често трудни – приглушена светлина по време на презентациите или прекалено ярка, когато е запалено осветлението – това налага специфич-

* Автор на Седма част, на фотографиите и текста към тях – доц. д-р Владислав Господинов.

ни решения при заснемането), при тръгване на поход (пред базата; непринудено) и по пътя до крайната точка в зависимост от климатичните и физически условия на участниците (т.нар. Сечище, Централната планинска школа, хижа „Мальовица“, Втора тераса с плочите на загинали български алпинисти, Еленин връх, откъдето е видим Рилския манастир и връх Мальовица), по време на гала-вечерята, която по правило е в събота (по време на петия семинар, 2014 г., шестия, 2015 г., седмия, 2016 г. и деветия семинар, 2018 г. е в петък), в района на базата, обща фотография пред базата, обикновено в неделя, преди тръгване към София (има едно изключение – по време на петия семинар, 2014 г. е в петък). През всичките десет години общата фотография се прави на трите стъпала пред входа на сградата (която с дървената си обшивка и каменен цокъл е подходящ фон, но най-важното – това е мястото на семинара). Няма никакво специално разпределение. Всеки според предпочитанията си. Теренът налага подреждане в две редици, участниците в първата обикновено са клекнали. През годините поради по-ранно тръгване има няколко (около 5–6) участници, които не присъстват на кадрите.

- Съобразяване с желанието на хора, които не желаят да попадат в кадър, или други изисквания (например да не се публикува фотографията в социална мрежа) – до момента е имало само един подобен случай.

- Заснемане на артефакти от семинара след приключването му, в София.

- Архивиране на заснетото. Част от кадрите – тези от похода в планината, стават достояние на участниците още същия ден след гала-вечерята, след първата презентация на В. Господинов – фотоимпресия от някое място на света (о. Корфу, о. Санторини, Лисабон, Порто, Малага и Сеута и други), той представя своя поглед към похода. През годините на няколко пъти и други участници в семинара са се включвали в тази фотовечер – с кадри от похода или от друго място (например проф. Я. Рашева-Мерджанова с кадри от Кавказ, Турция, Мароко и Шри Ланка).

Включените тук фотографии имат следните няколко акцента: мястото на провеждане на семинара; общи кадри на участниците от семинари; работни моменти по време на семинара; в района на базата; по време на походи в планината; в свободното време в базата; ескизи.

Фотография 1.

Мястото на провеждане на семинара, Учебно-научна база „Проф. Цветан Бончев“, Рила, м. Гьолечица, ок. 1400 м.н.в. (Фотографията е направена в първите часове на първия ден на Първия семинар; 14 май, петък 2010 г.)

Фотографии 2 и 3.

Мемориален кът в работната зала за проф. д-р Цветан Бончев, инициатор и двигател за построяването на базата и табелата на базата, високо вляво от входа

Фотография 4.

Участниците в Първия семинар (16 май, неделя 2010 г.). Илиана Петкова е зад обектива. Т.нар. „семейна снимка“ се превръща в традиция през годините

Фотография 5.

Участниците във втория семинар (15 май, неделя 2011 г.)

Фотография 6.
Участниците в третия семинар (20 май, неделя 2012 г.)

Фотография 7.
Участниците в четвъртия семинар (19 май, неделя 2013 г.)

Фотография 8.

Участниците в петия семинар, след пристигането от София (09 май, петък 2014 г.)

Фотография 9.

Участниците в шестия семинар (10 май, неделя 2015 г.)

Фотография 10.

Участниците в седмия семинар, който вече има и име „Академични хоризонти“
(22 май, неделя 2016 г.)

Фотография 11.

Участниците в осмия образователно-консултативен семинар
„Академични хоризонти“ (14 май, неделя 2017 г.)

Фотография 12.

Участниците в Деветия образователно-консултативен семинар
„Академични хоризонти“ (20 май, неделя 2018 г.)

Фотография 13.

Участниците в десетия (юбилеен и международен) образователно-консултативен
семинар „Академични хоризонти“ (12 май, неделя 2019 г.)

Фотография 14.
По време на работа на втория семинар (13 май 2011 г.)

Фотография 15.
Проф. дпн. Яна Рашева-Мерджанова при откриването на осмия семинар
(12 май 2017 г.)

Фотографии 16а и 16б.
Заглавна част и откъс от презентацията на доц. д-р Владислав Господинов
от седмия семинар през 2016 г.

ПО ПЪТЪТО ЗА КЪМ ВЪЗМОЖНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ
КАК ДА СТАРТИРАМЕ УСПЕШНО ПОТОРЯВАНЕТО
НА ВЪРХ ДИПЛОМНА РАБОТА?

Доц. д-р Владислав Господинов

АКАДЕМИЧНИ ХОРИЗОНТИ

Международен обучителен семинар със студенти
от факултета по паванарика при СУ "Св. Климент Охридски"
Университетска учебно-научна база "Проф. Цветан Бончев", м. "Гьолечица"
20 – 22 май 2016 г.

Врх Дипломна работа

Височина:

2017, 2018, 2019 или 2020 г.н.в. (година –
недалечна височина);

Местоположение:

Планинска система Висше образование; Дял
СУ "Св. Климент Охридски"; рид ФП;

Някои екстри: дава възможност да се почувства
полета на мисълта и силата на
въображението при съ/ пътстващото и
споделяно движение с научен ръководител,
което открива нови и нови хоризонти,
понякога оставяйки участниците без дъх ☺

Фотография 17.
Работа в група на студенти от специалност „Неформално образование“
(21 май 2016 г.)

Фотография 18.
Студенти от специалност Педагогика представят работата си (22 май 2016 г.)

Фотография 19.

Студенти от специалност Педагогика представят специалността си (8 май 2015 г.)

Фотография 20.

Оживено обсъждане на студенти от специалност Неформално образование (14 май 2011 г.)

Фотография 21.

Студентът по Програмата „Еразъм“ Мирко Карапанджич представя университета си в Нови Сад (Област Войводина, Сърбия) по време на петия семинар (9 май 2014 г.)

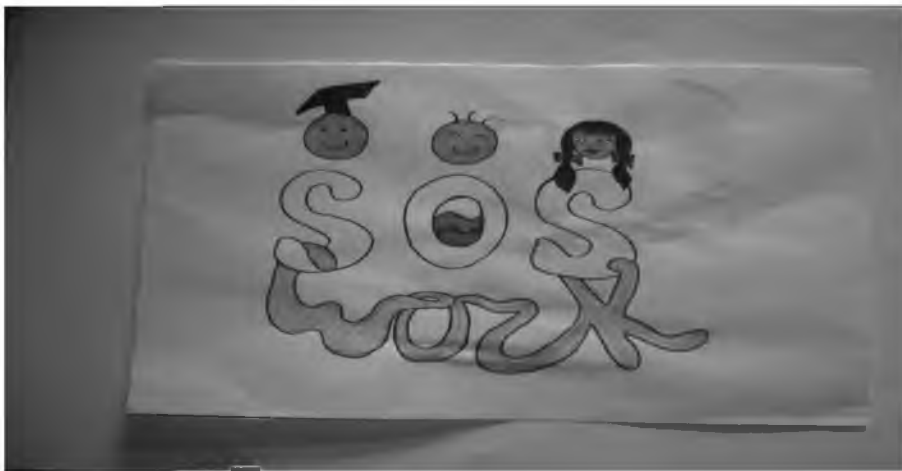
Фотография 22.

Екипна работа по време на десетия семинар, 10 май 2019 г.

Фотография 23.

Първи опит на студенти от специалност Социални дейности да направят лого на специалността (първи семинар, 2010 г.). Фотография: неизвестен студент

Фотография 24.

Ролева игра за опознаване на участниците в шестия семинар по време на почивка между работните сесии (8 май 2015 г.)

Фотография 25.

Традиционната „гала-вечеря“ след дългия съботен ден, съвпаднала с Празника на Факултета по педагогика (11 май 2019 г.) по време на десетия семинар, който преминава под знака на патроните на факултета Св. Св. Кирил и Методий

Фотография 26.

Сертификатът, връчен на участниците в седмия семинар (2016), който е посветен на 30-годишнината на Факултета по педагогика

Фотография 27.

Доц. д-р Владислав Господинов (ръководител на десетия семинар) със студенти по Програмата на ЕС „Еразъм+“ от Чехия (Ондра Влчек от Университета Масарик в Бърно) и Португалия (Жоана Коимбра, Симоне де Оливейра и Бруна Александра Рибейро от Политехническият институт в Порто), 12 май 2019 г.

Фотография 28.

Тръгване на първия поход по време на първия семинар (14 май 2010 г.)

Фотография 29.
По пътя към ЦПШ „Христо Проданов“ (шести семинар, 9 май 2015 г.)

Фотография 30.
Физически упражнения на т.нар. сечище (осми семинар, 12 май 2017 г.)

Фотография 31.

По пътеката към хижа „Мальовица“ и на фона на върха (13 май 2017 г.)

Фотография 32.

Минзухарената проф. Мерджанова, преди хижа „Мальовица“ (9 май 2015 г.)

Фотография 33.

Първо достигане на хижа „Мальовица“ (1960 м.н.в.) по време на втория семинар
(14 май 2011 г.)

Фотография 34.

На хижа „Мальовица“, 10 години по-късно (11 май 2019 г.)

Фотография 35.

До хижата с чуждестранните участници в седмия семинар (отляво надясно): Гулим Чукенаева (докторант от Казахстан), Семие Дюрмаз (студент от Турция), Сауле Жакипбекова (докторант от Казахстан), Мики Курода (студент от Япония); 21 май 2016 г.

Фотографии 36 и 37

По пътя нагоре винаги отдаваме почит на загиналите български алпинисти при скалата с плочите на Втора тераса ...

... и продължаваме нагоре през препятствията (и двете фотографии, свързани с този текст, са от 19 май 2018 г., девети семинар)

Фотография 38.
Близо до Еленин връх (2654 м.н.в.), 20 май 2012 г.

Фотография 39.

По пътя към връх Мальовица, на около 2650 м.н.в. (11 май 2019 г.)

Фотография 40.

Първо достигане на връх Мальовица (2729 м.н.в.) със студенти – по време на десетия семинар и в Деня на празника на Факултета по педагогика, Св. Св. Кирил и Методий (11 май 2019 г.)

Фотографии 41а, 41б, 41в и 41г

Занимания по интереси в свободното време (2012 г., горен ред) и рожден ден (2013)

Фотографии 42а и 42б

Игра на маса (2015) и на дансинг в столовата на базата (2016)

Фотографии 43а и 43б

Занимателно-познавателни игри в кафенето на базата (2017).

Редакторът на Факултета по педагогика г-жа Вержиния Райкова чете задача от игра

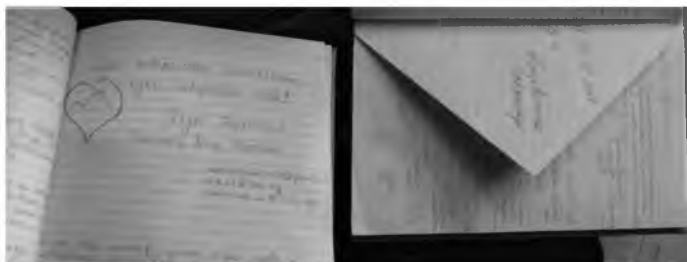

Фотография 44

Бъдещи студенти на „най-детската“ Гьолечица (2016)

Фотографии 45а и 45б.
Летописната книга на семинара – страници от 2018 и 2016 г. (вдясно)

Фотография 46.
Близо до базата на Университета (2010)

Фотография 47.

Академичното лилаво на минзухарите и метафоризма на идеите, които си пробиват път 2011 г.

Фотография 48.

Пътеката, понякога река, продължава нагоре (13 май 2017 г.)

Фотография 49.
Връх Малъвица, 2729 м.н.в. (15 май 2010 г.)

Проспективно заключение

През годините на утвърждаване на новия облик на УНЛ „Проф. д-р „Петър Нойков“ и на образователно-консултативния международен студентски семинар Гьолечица могат да се открият няколко тенденции:

1. Устойчиво развитие на организационния екип на семинара – в постоянния му състав се включват последователно преподаватели от следващото поколение: ас. П. Панайотова от 2016 г., ас. А. Върбанова от 2018 г., ас Д. Полихронов от 2020 г. Постепенно се подготвят да се включат в ротационното организационно-техническо ръководство на семинара. Реализират се *принципите на приемственост и ротационност в ръководството на семинара.*

2. Устойчиво разширяване на участието на представители на деканското ръководство и на администрацията на факултета. Реализират се *принципите на прозрачност и отвореност, на представителство.*

3. Устойчиво качествено обогатяване на представителство на студентите – ментори от трите специалности, чуждестранните студенти по програма Еразъм+, завършили наши студенти като алумни членове и бивши ментори. Реализират се *принципите на модераторство, представителство, качествена екипност.*

4. Устойчиво утвърждаване и обогатяване на историографското и документално съхраняване на Семинара – списване на Летописната книга, архивиране на официалната документация, фотогалерията на семинара, периодичното събиране на обратна връзка от участниците в семинара. Реализират се *принципите на експертност, достоверност и документалност*.

По този начин Семинар Гьолечица, *от една страна*, се превърна в устойчив механизъм за развитие на основните функционални сектори на УНЛ по експериментална и професионална педагогика – подпомагане на професионалното и кариерно развитие на студентите на факултета, алумни дейности, менторство и академично наставничество, изследователски дейности, творчески инициативи на клуб „Креации“, фонд „Педагогическо хранилище“. *От друга страна*, чрез обединяването на тридневната активност на всички представителства от академичната общност по значими за факултетското развитие проблеми, чрез стимулиране и организиране на участието на студентите в основните органи на управление на университета и на факултета, семинарът функционира и като *механизъм за повишаване на качеството на образователния процес и на академичната автономия*. *От трета страна*, създавайки и натрупвайки различни артефакти, случващ се на творческа професионална университетска територия, семинарът се превръща и в културен продукт, достояние на цялата факултетска и университетска общност, *съдействайки за развитието на академичната организационна култура*.

Ето защо и настоящата юбилейна студия има синергетичен теоретико-приложен, изследователски, емпиричен, но и историографски и документален характер, синергично с-поделен от четирима съ-автори – екипът, поставил основите на факултетската традиция „Образователно-консултативен международен студентски семинар Гьолечица „Академични хоризонти“ или просто „Педагогическа академия Гьолечица „Академични хоризонти“.

ЛИТЕРАТУРА

Алманахъ на Софийския университетъ Св. Килиментъ Охридски. Животописни и книгописни сведения за преподавателитѣ. За петдесетгодишнината на Университета 1888–1939. (1940) Съст. Михаил Арнаудов. София. [Almanahă na Sofijskija universitetă Sv. Kilimentă Ohridski. Životopisni i knjigopisni svedenija za prepodavatelitѣ. Za petdesetgodišninata na Universiteta 1888–1939. (1940) Săst. Mihail Arnaudov. Sofija]

Архив на Учебно-научна лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“ към Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“. [Arhiv na Učebno-naučna laboratorija po eksperimentalna i profesionalna pedagogika „Prof. d-r Petăr Nojkov“ kăm Fakulteta po pedagogika na SU „Sv. Kliment Ohridski“.]

- Борисова, М., М. Богданов (2007) Националната младежка политика в България – противоречия и перспективи. – В: Младите хора в европейска България. София. [Borisova, M., Bogdanov, M. (2007) Nacionalnata mladežka politika v Bălgarija – protivorečija i perspektivi. – V: Mladite hora v evropejska Bălgarija. Sofija.]
- Богданова, М. (2010) Менторството – съвременни дискурси на древното послание. – *Стратегии на образователната и научната политика, 1* [Bogdanova, M. (2010) *Mentorstvoto – săvremenni diskursi na drevното poslanie. - Strategii na obrazovatelната i naučната politika., br.1.*]
- Богданова, М. (2011) Стажантската програма – мост между теорията и практиката. – *Стратегии на образователната и научната политика, 2* [Bogdanova, M. (2011) *Stażantskata programa – most meždut teorijata i praktikata. - Strategii na obrazovatelната i naučната politika., br.2.*]
- Богданова, М. (2010) Връзката между средното и висшето образование в Германия – пример за функционираща система по професионално ориентиране. – В: Концепции и практики за кариерно развитие. Наръчник за кариерни консултанти. София. [Bogdanova, M. (2010) *Vrăzkata meždut srednoto i visšeto obrazovanie v Germanija – primer za funkcionirašta sistema po profesionalno orientirane. – V: Konceptii i praktiki za karierno razvitie. Narăčnik za karierni konsultanti. Sofija.*]
- Богданова, М. (2010) Стажантско портфолио. – В: Концепции и практики за кариерно развитие. Наръчник за кариерни консултанти. София. [Bogdanova, M. (2010) *Stażantsko portfolio. – V: Konceptii i praktiki za karierno razvitie. Narăčnik za karierni konsultanti. Sofija.*]
- Върбанова, С. (2016) Процесът на изграждане на идентичността. – *ГСУ, Факултет по педагогика, Книга Педагогика*, том 109. [Vărbanova, S. (2016) *Procesăt na izgraždane na identičnostta. GSU, Fakultet po pedagogika, Kniga Pedagogika*, том 109.]
- Господинов, В. (2016) Социално-ценностни аспекти на студентската гражданска активност. – *ГСУ, Факултет по педагогика, Книга Социални дейности*, том 109. [Gospodinov, V. (2016) *.Socialno-cennostni aspekti na studentskata graždanska aktivnost. – GSU, Fakultet po pedagogika, Kniga Socialni dejnosti*, том 109]
- Петкова, И. (2012) Професионална подготовка и квалификация на учителя. София. [Petkova, I. (2012) *Profesionalna podgotovka i kvalifikacija na učitelja. Sofija.*]
- Петкова, И., Й. Първанова, Вл. Господинов, М. Илиева (2019) Стажантската практика през погледа на студенти, учители-наставници и преподаватели. – *ГСУ, Факултет по педагогика, книга Педагогика*, том 112, 5–64. [Petkova, I., J. Părvanova, Vl. Gospodinov, M. Ilieva. (2019) *Stażantskata praktika prez pogleda na studenti, učiteli-nastavnici i prepodavateli. - GSU, Fakultet po pedagogika, kniga Pedagogika*, том 112, 5–64.]
- Правилник за устройството и дейността на Студентския съвет на СУ „Св. Климент Охридски“. – <https://students.uni-sofia.bg/.../Проекто-правилник-за-устройството-и-дейността-на-Студентски-съвет-при-СУ.pdf> [Pravilnik za ustrojstvoto i dejnostta na Studentskija săvet na SU “Sv. Kliment Ohridski” <https://students.uni-sofia.bg/.../Proekto-pravilnik-za-ustrojstvoto-i-dejnostta-na-Studentski-săvet-pri-SU.pdf>]

- Правилник за устройството и дейността на СУ „Св. Климент Охридски“. – <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/.../PUDSU%202019-11-20.pdf> [Pravilnik za ustrojstvoto i dejnostta na SU „Sv. Kliment Ohridski“. – <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/.../PUDSU%202019-11-20.pdf>]
- Проф. Петър Михайлов Нойков (1868–1988) 120 години от рождението. Библиографска справка.(1988) (съст. Д. Димовска и Т. Богданова). Ямбол. [Prof. Petăr Mihajlov Nojkov (1868–1988) 120 godini ot roždenieto. Bibliografska spravka.(1988) (săst. D. Dimovska i T. Bogdanova). Jambol.]
- Рошманова, М. (1987) С възрожденски порив. Петър Нойков. София. [Rošmanova, M. (1987) S vāzroždenski poriv. Petăr Nojkov. Sofija.]
- Рашева-Мерджанова, Я., М. Богданова. (2012) Европейско кариерно образование и националната перспектива. София. [Raševa-Merdžanova, Ja., M. Bogdanova. (2012) Evropejsko karierno obrazovanie i nacionalnata perspektiva. Sofija]
- Рашева-Мерджанова, Я. (2013) Правовата държава и гражданското общество като взаимни корективи (позицията на образованието). – ГСУ, Факултет по педагогика, книга Педагогика (част Неформално образование), том 106. [Raševa-Merdžanova, Ja. (2013) Pravovata dāržava i graždanskoto obštestvo kato vzaimni korektivi /pozicijata na obrazovaniето/. – GSU, Fakultet po pedagogika, kniga Pedagogika /čast Neformalno obrazovanie/, tom 106.]
- Мерджанова, Я., М. Богданова (2011) Индивидуална учебна книга за академично кариерно планиране. С. [Merdžanova, Ya., Bogdanova, M. (2011) Individualna uchebna kniga za akademichno karierno planirane. Sofija]
- Робинсън, К. (2010). Елементът. София. [Robinsān, K. (2010). Elementāt. Sofija]
- Стракова, Л. (1999) Ценностни ориентации и ценностно развитие на учениците. София [Strakova, L. (1999) Cennostni orientacii i cennostno razvitie na učenicite. Sofija]
- Чавдарова, А. (2011) Алма Матер и педагогическото образование в България (по повод 25 години от създаването на Факултета по педагогика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“). – В: Рашева-Мерджанова, Я и В. Господинов. Алма Матер и педагогическото образование в България. Юбилеен фотоалманах – 25 години Факултет по педагогика. София. [Čavdarova, A. (2011) Alma Mater i pedagogičeskoto obrazovanie v Bālgarija (po povod 25 godini ot sāzdavaneto na Fakulteta po pedagogika v Sofijskija universitet „Sv. Kliment Ohridski“). – V: Raševa-Merdžanova, Ja i V. Gospodinov. Alma Mater i pedagogičeskoto obrazovanie v Bālgarija. Jubileen fotoalmanah – 25 godini Fakultet po pedagogika. Sofija.]

Интернет страници:

<https://unlab-pnoikov.org/> към 13.02.2020 г. <http://noikov.com/noikov.html> към 18.11.2019 г.

ДО
Зам.-ректор по имоти и стопанска дейност
на СУ „Св. Климент Охридски“

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От проф. д-р п.н. Яна Рашева-Мерджанова,
Ръководител на Учебно-научна лаборатория по експериментална и професионална
педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“
към Факултета по педагогика при СУ „Св. Климент Охридски“

Уважаеми доц. д-р Юрий Кучев,

Във връзка с провеждането от страна на екипа на лабораторията на станалия вече традиционен Образователно-консултативен семинар „Академични хоризанти“ със студенти от Факултета, моля да разрешите отново да ползваме УНБ „Проф. Цветан Бончев“, м. Гьолечица, Рила планина в периода 18–20 май 2018 г., включително. Посочените дати са съгласувани с управителя на базата г-жа Антонина Алексиева.

Предварително благодарим за съдействието!

София,
09.11.2017 г.

С уважение:
(проф. д-р п.н. Яна Рашева-Мерджанова)

Програма на семинара през 2013 г.

До Декана на ФП на СУ

Програма
за студентски обучителен семинар с основни теми
„Качество на обучението във факултета по педагогика – среща на гледните точки“; „Академичен живот, академична общност – студентски инициативи“;
„Кариерно израстване и професионална реализация“
 със студенти от III курс на специалности Социални дейности, Педагогика и Неформално образование на ФП

Цел: конструктивно обсъждане на проблемите в очертаните полета и предложения за оптимизиране на обучението, професионалната подготовка и реализация на студентите. **Целенасочено обсъждане и проектиране на работа** по студентски инициативи и проекти, оптимизиране на организирания студентски академичен живот. **Разширяване на интеграцията в академичната общност.**

Време: 17–19 май 2013 г. включително

Място: творческа университетска база Гьолечица

Участници студенти: приложен списък

Ръководители преподаватели: ръководител на семинара проф. д-н Яна Рашева-Мерджанова; **експ:** доц. д-р Моника Богданова, гл. ас. д-р Илиана Петкова, доц. д-р Владислав Господинов

Основни работни дейности:

Петък

10.00 – отпътуване от София, пл. „Св. Александър Невски“

12.00–13.00 – пристигане и настаняване

14.00–16.00 – опознаване на района с разходка и ролеви активиращи игри

16.00–19.00 – **работа по първа основна тема** на семинара **Обучение и подготовка** с подготовка на ментални карти на трите специалности на основата на SWOT-анализ на обучението и подготовката на студентите във факултета. Протоколчик – гл. ас. д-р Илиана Петкова

Фотоимпресии – професионални споделености

Събота

При хубаво време 10.00–14.00 поход до хижа Мальовица и връх Мальовица; при неподходящо време – **работа по втора основна тема Академичен живот**

17.00–20.00 – студентски инициативи, алумни дейности, менторство, дейности към Кариерния център на факултета, **проблеми и предложения** за развитие на академичната интеграция и приемствеността между „поколенията“ студенти. Протоколчик – доц. д-р Моника Богданова

Фотоимпресии от деня; подготовка на творческо участие по специалности в Майските дни на словото на 21 май в Алма Алтер

Неделя

9.30–13.00 – **работа по трета тема Кариерно израстване и професионална реализация** – проблеми на връзките „практическа подготовка – реализация“; „бакалавърска степен“ – ... „**Предложения**“. Протоколчик – доц. д-р Владислав Господинов

13.00–14.00 – обяд и отпътуване за София

Ръководител: (проф. д-н Я. Мерджанова)

Програма на семинара през 2019 г.

След включването на чуждестранни студенти в семинара (от 2014 г.) програмата се превежда и на английски език

Софийски университет „Свети Климент Охридски“

Факултет по педагогика

Учебно-научната лаборатория по експериментална и професионална педагогика „Проф. д-р Петър Нойков“, Центъра по професионално и кариерно развитие

ПРОГРАМА

на Десетия образователно-консултативен семинар

„АКАДЕМИЧНИ ХОРИЗОНТИ“

със студенти от специалности Педагогика, Социални дейности, Неформално образование

и Програма „Еразъм +“

във Факултета по педагогика, преподаватели и административни служители

ВРЕМЕ: 10–12 май 2019 г., включително

МЯСТО: Университетска научна база „Проф. Цветан Бончев“, м. Гьолечица, Рила планина

УЧАСТНИЦИ:

Студенти: съгласно приложения списък

Преподаватели: доц. д-р Владислав Господинов (ръководител на семинара през 2019 г.) в екип с: проф. д-р Яна Рашева-Мерджанова, доц. д-р Лиляна Стракова (зам.-декан в ОКС „бакалавър“), доц. д-р Моника Богданова, доц. д-р Илиана Петкова, ас. Петя Панайотова и ас. Анна Върбанова.

Административни служители: г-жа Светлана Илиева

Гостуващи за собствена сметка: роднини и близки на участници.

ОСНОВНИ ТЕМИ:

• „ОБРАЗованието във факултета по педагогика – общ фокус на различните гледните точки“;

• „Академична общност и академичен живот – студентски инициативи – лична ангажираност – студентска мобилност, програма „Еразъм+“, доброволчество и стажуване“;

• „Кариерно израстване и професионална реализация – жизнени и професионални лични проекти“.

ЦЕЛ: конструктивно обсъждане на проблемите в очертаните полета и предложения за оптимизиране на обучението и образователния процес, професионалната подготовка и реализация на студентите. Целенасочено обсъждане и проектиране на работа по студентски инициативи и проекти, оптимизиране на организираните студентски академичен живот. Разширяване на интеграцията в академичната общност. Изследване на въпроса за обучението на студенти със специфични потребности.

ОСНОВНИ РАБОТНИ ДЕЙНОСТИ:

Петък, 10 май 2019 г.

9.30–10.00 ч. – сборно време на участниците в семинара в двора на Ректората на СУ „Св. Климент Охридски“

10.00 – отпътуване от София от двора на Ректората на СУ „Св. Климент Охридски“ 12.00–13.00 ч. – настаняване и обяд;

14.00–16.30 ч. – адаптация, социализация, активация – запознаване на участниците, планиране на активностите, оформяне на екипи, планиране на дейностите в средата и др.

16.30–19.30 ч. – „Кой съм аз? А НИЕ?“ – представяне на трите специалности и на студентите по Програма „Еразъм +“.

20.00 ч. – гала-вечеря и плейбек театър, движение в действие.

Събота, 11 май 2019 г., Ден на Св. Св. Кирил и Методий – Празник на Факултета по педагогика

8.00– .30 ч. – закуска;

10.00–14.00 ч. – при подходящи условия поход до хижа „Мальовица“ (1960 м.н.в.) и/или към връх Мальовица (2729 м.н.в.) и обратно; при неподходящо време – работа (10.00–12.00 ч. или 15.00–17.00 ч. – при осъществяване на прехода) по втора основна тема с три подмодула: 1) **Накратко за „Научната разработка – от А до Я“**; 2) **„Механизми на студентска автономия (менторство) и участие в органите за управление на ФП – ОС и ФС“** и 3) **„Обучение и подготовка“ (с внимание и към подготовката за преддипломната практика)** – изработване на ментални карти на трите специалности на основата на SWOT-анализ на обучението и подготовката на студентите във факултета.

17.00–19.00 ч. – „Академичен живот и студентски инициативи“ – студентска активност, менторството, дейности към Кариерния център на факултета, **проблеми и предложения** за развитие на академичната интеграция и приемствеността между „поколенията“ студенти. Представяне на идеята за развитие на Алумни клуба към ФП.

19.30 ч. – вечеря.

Фотоимпресии – професионални споделености – от походите в района (доц. д-р Владислав Господинов и студенти) и от фотоекспедиции.

Неделя, 12 май 2019 г.

8.00–9.30 ч. – закуска

10.00–12.30 ч. – „Кариерно израстване и професионална реализация“ – проблеми на връзките „практическа подготовка – реализация“; „бакалавър, магистър, доктор и след това?“. **Възможностите на програмата „Еразъм +“** – очертаване възможностите и перспективите за професионално развитие.

Обобщаване на предложения за оптимизиране на обучението във ФП, както и неформалното образование в академична среда.

13.00–14.00 ч. – обяд

14.0 ч. – отпътуване към София – пристигане около 15,30 ч.

Ръководител на семинара през 2019 г.: *доц. д-р Владислав Господинов*

Анкета на „семинариста“

Инструкция

Вашето мнение и предложения, вашата ангажираност и партньорство са ценни за нас, организационния екип на Студентски обучително-консултативен семинар Гьолечица към ФП, и за факултетската общност. Споделете спонтанно и открито Вашите оценки. Анкетата е анонимна и резултатите се използват единствено за оптимизиране на традиционния обучително-консултативен семинар.

1. Какво Ви хареса в семинара (бихте ли посочили три най-важни момента)?
2. Какво не ви хареса (бихте ли посочили три най-важни момента)?
3. Ако ви е полезен с нещо, бихте ли посочили най-ценните лично за вас аспекти?
4. Ако е полезен на студентската общност като цяло, бихте ли посочили най-важните аспекти според вас?
5. Ако е полезен за факултета като цяло, бихте ли посочили най-ценните аспекти, според Вас?
6. Моля, направете Вашите предложения за подобряване на организация, реализация, програма, характер на семинара.
7. Как бихте определили Вашата лична ангажираност в събитието?
 - сътрудническ още в предварителната организация;
 - активен във всеки етап от трита дни;
 - активно включен в по-късните етапи;
 - позитивен консуматор;
 - определено пасивен и
 - несътрудническ.
8. Каква е Вашата обща удовлетвореност?
 - вдъхновен/а съм,
 - висока,
 - средна,
 - ниска,
 - не мога да преценя